

MY (25899) *pron*

N my (3949). ◇ *G* nās (3665) [w tym 12 r. błędne znakowanie; -fī (53), -fch (37), -fz (35), -f (13), -sz (11), -fīz (11), -fīch (5), -ss (2), -fś (2), -ż (2), -z (2)]. ◇ *D* nām (8269) [w tym 7 r. błędne znakowanie], nām (112) [w tym: nā (17)], n(a)m (1108); -ām *ConPiotr* (2); -ām : -ām *KromRozm I* (27 : 1), *KromRozm III* (6 : 34), *BielSat* (13 : 1), *BiałKaz* (7 : 17); -(a)m : -ām *LibLeg* (230 : 1), *MetrKor* (7 : 4), *ComCrac* (2 : 6), *RejKup* (74 : 5), *KwiatKsiąż* (8 : 1), *ActReg* (38 : 40). ◇ *A* nās (5599) [w tym 16 r. błędne znakowanie]; -fz (22), -fī (11), -fch (10), -z (6), -ś (6), -sz (5), -f (4), -fś (4), -fīz (2), -sh (1), -ss (1), -fīh (1), -fīch (1)] (czes.) ny (1); nās : ny *RejKup* (56 : 1; m7). ◇ *G* a. *A* nās (127) [w tym 2 r. błędne znakowanie; -fz (2), -z (1)]. ◇ *I* nami (2114) [w tym 14 r. błędne znakowanie; -y (14)]. ◇ *L* nās (814) [w tym 2 r. błędne znakowanie; -fz (4), -fch (2), -fī (2)]. ◇ *V* my (141).

Sł stp, Cn notuje, Linde XVI – XVII w.

Zaimek osobowy pierwszej osoby liczby mnogiej:

1. Oznacza mówiącego wraz z innymi osobami, które on reprezentuje lub z którymi tworzy pewną wspólnotę (ja i wielu innych mnie podobnych) albo oznacza wielu mówiących naraz (właściwy pl do „ja”); *nos Vulg, Mącz, PolAnt, Calep, Cn* (23302) : yako ya szyakvbem y stanislavem braczya szwoyā nyevczynylm krzyvdy robothnemu andrzeyovy [...] kthory vyszethl oth nasz szregul *ZapWar 1507 nr 1980* (42); *MetrKor* 31/622; Bo tho ieft rzecz wiadoma, yfz my [rzeźnicy] sługam nařim więcei wierzicz muřime, niřz ynře Rzemiořła. *ListRzeź w.* 13 (4); *BierRaj* 16 (17); *PowUrb* +2 (3); *BierEz A3v* (61); *OpecŻyw* 1 (210); *OpecŻywList Cv*; *OpecŻywPrzedm C3v*; *ForCnR Bv* (17); *ForCnRWiet Av*; *PatKaz I* 1v (12); Czcyte řyā nam tako wnyektorych křyāřkach Była yedna řluga nabozna panny przczyřtey Maryey *PatKaz II* 81v (19); *PatKaz III* 88v (23); I yeřly pan bog navczy V.M. nyebrończ się nařz [panów i szlachty ziemi mořdawskiej] y pana nařzego, thedy v.m. dayczye gleyth pořlom [...] y V.M. przes pana nařego posly lepyen [!] vyrozvmyeczye wolya pana nařzego y nařz y nařzey zyemyae *LibLeg* 6/192; wfchakořch ye^{řo} Kro. mcz napomyna pana Voyewode abi nyedal pomoczi kv bvdowanv Samkv thego Kthori thak wyelye yemv yako nam řkodzycz bi mořł. *LibLeg* 11/186v (79); *HistJóz A2v* (33); *KlerPow* 3 (8); *TarDuch A2* (18); *FałZioř I* 45d (4); *BielŻyw* 28 (18); *BielŻywGlab nřb* 8 (11); *GlabGad A2v* (6); *MiechGlab* 11 (3); *KłosAlg A4*; Mořać węřzy tāncowāć/ my plākāć będziemy Gdy tāk řzlāchetney pāny/ řpolřki pozbędziemy *KlerWes Av* (15); *March*³ V5; Iedni w wořiech drudzy w koniech ale my w imię pana boga nařzego będziem iego wzywāć na pomocz. *WróbŻořt* 19/8; Połozřles nas miřy panie na pořmiech řładiom nařzym *WróbŻořt* 43/14 (90); *WróbŻořtGlab A5*; *RejŁas w.* 41 (5); A tāk miřy pānie wybaw nas wiecznie od wfřech tākich nārodow ludzkich według obietnic řwych/ ktoreř ty nam zāwřdy dobrā wiārā zwykř dzierzeć. *RejPs* 17v (476); Nam więcey milczeć przyřtoy Kto gędzie ten niechay řtroy A my rādřřey pokoy daymy O czym řie innym pytamy *RejRozpr K* (44); *ConPiotr* 30 (5); *LibMal* 1544/92 (9); Vkařał řie nam pewnie tento Lřykwiath w dzień Młozionkow *LudWieř Bv*; Podmaiek/ ktorego drugim řlowem kxiādz ořtromādr Czyřwcem zowie/ pokazāl řie nam w niedzieř przed Nowem latem/ Czāły dzień byō cicho y chmurno *LudWieř B2* (26); *SeklWyzn ktv* (40); *RejJóz A6* (183); *SeklKat A2* (188); *RejRozm* 391; Is yego meky pozyřky Przidaię na nas vzyřhky. Zan yeřth [lege: Za ny jest] rozřłana řwietha Krew Darmo řię bydłō řkrobieř wbrew. *RejKup* m7 (188); *RejKupSekl a4* (15); Sřyřzāć to řtarzi rycerze

iednoſthaynym głoſem odpowiedzieli [...] iuż nam fiła y moc vftała *HistAl* B5 (78); *HistAlHUNG* A3; *KromRozm I* A4 (78); *MurzHist* A2 (47); *MurzNT* A4 (69); *MurzOrt* B2; *KromRozm II* a3v (81); A gđyżeżby tego koſcyoła ſlukác/ do ktorego ſie nam Pan vcyekác á yego ſlukác każe *KromRozm III* Dv (118); *Diar* 20 (257); (*nagł*) Mowa Hieronima Ossolińskiego do Zygmunta Augusta (–). Acz już od wiele ſejmow pokornie i żałobliwie domawialiſmy u WKM NMP [...] abyſmy albo pokoj od X(ſięzy) IchM mogli mieć [...] albo aby nam IchM wždy okazali że ich nieſłuſznie winujemy przed WKM NMP, bo widzimy, że ſię do tego znać nie chcą, aby nam co winni byli. *DiarDop* 98 (130); *MrowPieś* A4v; Włzem Polakom dobrym krzeſćcianom Marćin Bielſki S.P.V. Wſzelkie náfze krotofile y roſkołzy ſwiátá/ ná cienkiew nići záfwieſzone fą nád námi *BielKom nlb* 3 (48); *GliczKſiąż* A3v (42); *LubPs* A3 (444); *GroicPorz* C3 (10); *GroicPorzRej* C4; *SeklPieś* 6v (11); iż tylko iedná zaflugá iefth Pána Iezu Kryſtá/ [...] przez kthorą y nam/ y ſwiętym/ záfłużył żywoth wietzny. *KrowObr* 161 (400); A obcbodzi ſie z námi ten ſwiát ták fáłſzywie *RejWiz* 22 (231); Thedy rzekł Iozue: Ach Pánie Boże/ czemużeſ raczył przewieſć then lud przez Iordan/ ábyſ nas wydał w ręce Amoreyſkie y wygládził nas? *Leop Ios* 7/7 (326); Tákież y my/ miły Pánie Oleſznicki/ prze złą Kfyężą [...] nieopuſzczaymy dobrych krzeſćcianow: Nie vciekaymy my od owiec Kryſtuſowych *OrzList* f2; [ci ludzie] náplugáwili nam w Polſzcze onę niepokalaną wiárę *OrzList* h3v (41); *KochZuz* A3 (2); *LeszczRzecz* A3v (4); Powiedzyał iż nie mogę/ ták drogo kupowác/ Czegobych miał do ſmierći nápotym żáłowác: Tákżeby nam káżdemu targ przyſtało czynić *RejFig* A8v (17); *RejZwierz* A2v (105); zacni á vczeni ludzie z wielką pilnoſćiá pracowáli/ zá ktorą my pomoc naprzod Panu Bogu wielce dziękujemy *BibRadz* *4v; iż dźiatki ſwe mamy vczyć woley y poznánia Bożego/ áby fię ták w nich iáko y w nas rozmnazála iego chwałá. *BibRadz* I 9d *marg*; Thedy wnet zwoála domowey czeládzi/ mowiac ták do nich/ Pátrzayćie/ Przywiodł tu pan do nas mężá Hebreyczyká/ iżby ſie z nas náſzydźił [et illuderet nos] *BibRadz* Gen 39/14; Náſtał potym nowy Krol w Egipćie [...] Ktory rzekł do ludu ſwego/ Oto iuż thych Izráelczykow więcey niź nas y możnieyſzych A przetoż nam [nobis] trzeba z niemi chytrze poſthąpić *BibRadz* Ex 1/10; Piſmo nam nie oznaymuie czáfu ktorego był żyw Iob/ á wſzákoż możemy fię domyſlić że był zá dawnych czálow *BibRadz* I 274 (521); Bárzo ſye nam ty ięzyki dźiſ w Polſzce rozbiegály/ á teź dźiſ nie wſłyżył nic innego przeciwko Przełożonym/ iedno złodzieie á zdrayce. *OrzRozm* K2v (213); ſynowie teź Iakobowi przyſzli s polá gniewáli ſie milcząc. Rzekł ku Iakobowi krol/ day ſwoię corę zá mego ſyná. Ktorzy rzekli/ nie ſłuſzno nam to vcźynić gdy nie ieftecie obrzázáni ſpołu z námi *BielKron* 15v; [żywioly] ludziem y innemu wſzelkiemu żywemu ſthworzeniu/ przyrodzoną zywnoſć dáia/ ták nam iáko y tym ktorzy ſie zdádzą być pod námi. *BielKron* 263; Iáwá wyſep iuż w żimnym kráiu iefť/ bo thám bliſko Antipodes fą/ tho iefť ludzie co knam nogámi chodzą/ y Polum Antártykum ſniey widáia. *BielKron* 268v; Niemcy ie zowá Windyłz od Wándalow/ my ie zowiemy Káłzuby. *BielKron* 342 (598); *BielKronCies* Mmmm3; *GrzegRóżn* A3 (136); *KochSat* Bv (4); *KwiatKſiąż* B3v (29); *Immatura* morte nobis ereptus est, Ná zbyt nam prętko vmárł. *Mącz* 211c; *Strumea*, herba Wałſereypff po niemiecku ziele nam nie znáyome. *Mącz* 422c (190); Tylkożeſ nam przynioſł z Seymu tego? (–) Nic więcý. *OrzQuin* B; Nieomylił ſye ná żadnym Herborćie nigdy/ á zaż niewidźił/ iáko ći ludzie miłoſć á pokóy miedzy námi w Przemýſkiéy Ziemi mnożą *OrzQuin* B4v (211); A gdy fię o tych rzeczách

miedzy námi plećie/ Powiem wam/ Gośpodarze/ co tego nie wiećie *Prot C4 (38)*; Abowiem ácz iefł bogow wiele á wźákoż nam Ieden iefłth Bog. *SarnUzn F8 (92)*; *SienLek 3v (21)*; *LeovPrzep a3v (12)*; *LeovPrzepSamb b3v (5)*; Złoto też nam známionuie łczyrość/ iálność/ á przeźroczyfłtość ich *RejAp 131v*; Rzeki/ wzdroe/ y łthudnice wźędy nam piłmo fwięte zowie wierne náuki Páńłkie/ kthore pływá z onego fwiętego źródłá iego *RejAp 133*; Alleluia fie nam wykłáda/ bądź chwałá Pánu *RejAp 156*; Gdyż widziłz iáko marnie fwiát nam czáły płofzy. *RejAp AA6v (500)*; ábowiem ták brzeg/ iáko czás/ y wźelákie krotochwile/ w iedney mierze łtoią/ á my w tey łodzi/ w thym okręćie/ gdzie łmierć łztyruie/ pływim *GórnDworz H6 (120)*; *GrzepGeom B2 (2)*; *HistRzym 3v (55)*; Thák iż nam Wáłzá K.M. w wielkiew łlawie/ y w dobrym pokoyu/ z łáłki Pána łwego/ długo pánowáć y krolowáć będziefz raczył *RejPos A3v*; iż y Moizełz/ y Dawid/ y ini wźyfcy krolowie y wodzowie/ ktorzy z niewoley wywodzili [...] przodki náłze/ iáwnie nam figurowáli á okázowáli/ zyáwienie á przyfcie tego Krolá/ ktory nas [...] z oney wieczney niewoley á wiecznego przekłęcia wywieść á wybáwić miał. *RejPos 2v*; Ty dwá wroblá włáwnie nam figuruiá dwá zakony náłze/ łtáry y nowy *RejPos 47*; tedy powiedzieli ludziom onym oni Apołtołowye fwięći: Iż nam fie nie godzi áni iefł potrzebá zábawiáć fie tymi rzeczámi fwieckimi *RejPos 124*; á ieden Iezus Kriřtus Pan á zábawiciel náłz/ przez ktorego wźytko mamy/ á my w nim á on w nas przebywáć wřtáwiczniew będziew/ áż ná wieki. *RejPos 240*; y powiedzyáł mu/ iżechmy ználeźli Meřyalzá/ co fie nam wykłáda Kryřthus ábo pomázániec [*Invenimus Messiam (quod est interpretatum christus) Vulg Ioann 1/41*]/ y przywiódł go zálię do Iezufá. *RejPos 274 (2393)*; *RejPosWiecz² 90v (71)*; *RejPosWiecz³ 96 (61)*; *BiałKat a4 (194)*; Przetofmy fie vczyli fwoiego Rzemiołá/ By nam náłzá náuká pożytek przyniołá. *BielSat C3 (44)*; *KwiatOpis D*; *GrzegŚm A2 (34)*; *HistLan A3v (24)*; *KuczbKat 1 (176)*; nic tho w káźde fie trudnośći wdáć/ opuściwzy onę wdzięczná wolność y łwobodę fwoię/ kiloby nas woıthy zwano *RejZwierc 66v*; O czym Hiřtorykowie łzyroká pámięć ná potym potomłtwu náłzemu zołtáwili/ á y mychmy fie temu zá czáłow fwoich máło oczymá nie przypátrzyli. *RejZwierc 185 (573)*; Zelázo nam oycowie zołtáwili ná obronę/ nie Złoto ná kupná wolnośći. *BielSpr 39 (41)*; *KochMon 22 (7)*; Drzwi kroleřtwá niebiego [ł]/ przez grzech nam zamknione bywáią: Przez klucze tedy rozumie fie nam moc/ ktorá tę zaporę odeymuiá/ to iefł/ ktorá grzechy bywáią odpulzczáne. *WujJud 86v*; W Praefácyey łkárzyłfićie fie ná nas/ że o was to mowimy/ iżeśćie miedzy łobá łá niezgodnymi *WujJud 127 (301)*; *WujJudConf 3 (144)*; *KochList nlb 3*; *RejPosRozpr b3 marg (51)*; *RejPosWstaw 21 (180)*; Wyłudz ná nim [...] A my tobie damy káźdy tyfiáć y łto łrebrnikow. *BudBib Iudic 16/5*; Y pytáli Baruchá/ mowiąć. Powiedz nam profzę ćie/ iákoś piłáł wźytkie słowá te z wřł iego? *BudBib Ier 36/17 (225)*; *BudBibKaw A2v*; *HistHel B4v*; *MycPrz I A2v (121)*; á chłopi zá nim łtoiąć łwiádczá/ tak iefł Pánie, y máło nas kilká nie potonęło. *Strum M (2)*; *WierKróc A2 (20)*; Spolna poćiechá przeciwo łmierći ná á pogánom tá iefł. *BiałKaz B4*; wiemy tełz co ná [*lege: nas*] pyłmo S. vczy *BiałKaz D3*; Vmárl ná Krol/ Polacy *BiałKaz H2v (51)*; Y rzekli Apołtołowie pánu: Przyłož nam wiáry. *BudNT Luc 17/5 (79)*; *StryjWjaz A3*; że fie wy krześćiáni od nas vczyć máćie *CzechRozm 68*; iż Bog iefł z námi/ y my z nim w przymierzu *CzechRozm 266*; Przetu náwięcy nam te⁸⁰ potrzebá/ ábyłmy wiárá żyli/ [...] dobrze z námi będziew. *CzechRozm 268v (457)*; *ZapMaz II G 61/78v*; Bo to náłz Hektor Rułki y mur kráiu tego/ Więłfzá my łławę mamy niź Troyánie z niego. *PaprPan Xv (84)*; *KarnNap*

A4v (34); Roftropność przychodzi nam zdoświadczenia ábo náfzego ábo kogo inego: ále męftwo y cnotá z náfzych włafnych ípraw. *ModrzBaz* [16]; ieflímy Chrześcíjanie/ tedy iá [niewolę] też od nas y od náfzych gránic západzmy. *ModrzBaz* 88v (215); *ModrzBazBud* ¶15 [2 r.]; *ModrzBazStryj* ¶2v [2 r.]; My ítolice Apoftolíkíey nálláduiem [...] y ktorzy zniá ípołeczność máią/ my też z nimi ípołek mamy: á ktore oná potępiłá/ my też potępiamy. *SkarJedn* 118; Ták Grekowie [...] od nas przytymże ítárfzym ítoiących/ y od zwierzchności od Bogá poftánowíoney/ odítapili: á nie my od nich. *SkarJedn* 161 (133); *KochDryas* A2 (3); *KochOdpr* A3v (21); *Oczko* A3v (47); Co nam ináfzego czynić/ iedno plákác ímutnie/ Pówieftzawftzy po wierzbach niepotrzebné lutnie. *KochPs* 200 (119); Tu iufz wáfzyćiek pogáńfki lud wołác poczłá/ tak dziwny cud widząc: [...] Y mychmy íá Chrześcíanie/ ogníá íię y mieczá nie boiem. *SkarŻyw* 152; Znaymy gdy nas Pan Bog karze/ Turkámi/ Tátárámi/ Moftkwícinámi/ Heretyki: ífz to íeft korzyść nieftzczeńna z grzechow náfzych *SkarŻyw* 560 (503); *SkarŻywBog* 357 (11); *ZapKościar* 1579/3v (31); *KochTr* 4 (20); *MWilkHist* [A4] (69); *StryjKron* A (16); A potym zá y tego dokláda (Gál. 1. v. 8.) o íwym przepowíedániu Ewáníelíey Chríftufowey: Íż choćiáżbyfmy my *to íest Apofztolowie* ábo Anioł z niebá przepowíedał wam/ nád to cófmy wam przepowíedáli/ niech będzie przekłęctwem. *CzechEp* 116; Zádáie mi to I.M.X.K. y z moią bráciá *fol.* 500. á niewiem íkąd y przecz/ żebyfmy my to kiedy mowíc mieli/ ábo też ták wierzyć y trzymác/ íżby íię Anioł miał ítáwác Bogiem *CzechEp* 211 (555); *CzechEpPORz* **4; *KochJez* A3v; *NiemObr* 3 (196); *KochEpit* A2 [2 r.]; Ale też trudno o tákíego páná/ O íákich nam wíeć ítárfzy powíadáli *KochFr* 28 (30); *KlonŻal* A2v (12); *KochDz* 105 (5); *KochMarsz* 153 [3 r.]; *KochPhaen* 1 (4); *KochWz* 141; *KochMRot* A2v (6); *ReszPrz* 3 (47); *ReszHoz* 117 (4); *ReszList* 143 (18); *WerGośc* 210 (47); *WerKaz* 275 (8); *WisznTr* 5 (20); *BielSen* 5 (22); *BielSenJoach* 2 (6); Gdyż íie fámi mężowie nie vmieią rzádzić/ íákoż y my niemamy ípołu z nimi błádzić? *BielSjem* 4 (85); *KochPam* 86 [2 r.]; PRzećíwné chmury íłonce nam zákryły/ Y niepogodnc défcze pobudžíly *KochPieś* 31 (41); *KochSob* 56 (5); *KochTarn* 75 (4); Spyta go Pan: á wielé tákowych íáko ty Twóy Pan błáznow ma. Sługá ón z czyftéy ochoty: Széści nas tylko w domu Pánie miłofcíwy *PudlFr* 25 (49); ROzmyftaymy džíś wíerni Krześcíáni/ íáko Pan Kryftus ćierpiál zá nas rány *ArtKanc* D9 (812); nie ma íwey powági/ Krol/ Ksíádz/ y nikt: Boże ítrzeż nas od íákíey plagi *BielRozm* 4 (23); *GórnRozm* A (36); *KmitaPsal ktv* (14); *KochProp* 15 [2 r.]; *KochWr* 16 (27); *KochWrJan* 18; *PaprUp* Av (100); *ZawJeft* 10 (57); tedy my tez znaszych ze Ziemian mozemy mieć takiesz p^{re}sídia ktory multo íunft ínftucciores y konmi, y sługami niz Słęzacy *ActReg* 3 (138); Citimus – Nabliżzy náş. *Calep* 201b (3); *GostGosp* 90; *GostGospPon* 169; *GrochKal* 15; *Phil* C4 (7); *GórnTroas* 4 (62); *KochCn* [B4]v; ten Czech z Lechem brátem/ które nam y Czechom íuż zá napewnieyfze przodki Kroynikarze náfzy podawáią *KochCz* [A4] (8); *KochPij* C3 (4); *GrabowSet* B2 (88); *KochAp* 12; Vżycz pokoiu nam: y íwíetéy zgody/ Niech íie nas boią pogáńfkié narody. A ty nas niechćíey odftępowác pánie: Y owízem/ rácz nam dopomágác ná nie. *KochFrag* 29 (21); *OrzJan* 9 (80); *OstrEpit* A2v (4); *WyprPl* A2 (5); rácz odpuścíc grzechy/ y nam y nieprzyációloom / nienawíftnikom/ y przeftádownikom náfzym. *LatHar* 29; Nie nam Pánie nie nam/ ále imieniu twemu/ odday pochwalenie. [*Non nobis, Domine, non nobis; sed nomini tuo da gloriam Vulg Ps* 115/1]. *LatHar* 571 (454); *KołakCath* B3v (4); *KołakSzczęśl* A2 (10); *RybGęśli* B (20); íż gdyby nas był Nowy teftáment Graeckí w tey ízczyrości doftzedł/ íáko od Apoftolow íeft

nápifány: tedyby łufznie był v wżytkich dáleko wjétfzey wagi y pewności/ á niźli Láćinłki *WujNT przedm 10*; Y rzekł mu Piotr: Pánie/ do naše mowifz to podobieńftwo: czyli y do wżytkich? *WujNT Luc 12/41*; A gdym ia poczał mowifz/ Duch S. przypadł ná nie/ iáko y ná nas z pocżátku *WujNT Act 11/15*; Bog w nas miefzka/ á miłóść iego dofkonała ieft w nas. Przez to poznawamy iż w nim miefzkamy/ á on w nas: iż z Duchá fwego dał nam. *WujNT 1.Ioann 4/13 (797)*; A przedfię tymi pośrzodkami nie gardźmy/ ktore nam fą od Kościoła náznáczone/ ábychmy po śmierći w Czyścu zábáwieni być mogli. *WysKaz 39 (56)*; Do czego y to mużę przyłóżyć ná wjétfzą łromotę náfzę, że nam Grámmátiki Polłkie cudzoziemcy opifuią. *JanNKar D2v (8)*; *JanNKarGórn G4 (3)*; *JanNKarKoch G2*; Ze nas Król nie może niócz *privatim* łáđzić oprócz Séymu bez Rad Koronnych/ ná Dworze fwym/ *exceptis proventibus*. *SarnStat 66 (47)*; *SiebRozmyśl [A3] (52)*; *WitośŁut A2v (3)*; *GrabPospR K2 (12)*; *KlonKr A3v (8)*; *KmitaSpit A2 (14)*; Cudzołóftwem y wżeteczeńftwem może byđz iż nas infze niektore choć w Krześciańfwie narody prześięgáią *PowodPr 70 (104)*; Iełli oni nie zábijáli: my fię y nie gniewamy. iełli oni nie cudzołóżyli vczynkiem: my áni myśłá. Iełli oni cudzego nie bráli: my daymy fwe włáfne. *SkarKaz 312b*; Obáczmy co zá roźność ieft tákiego łłowá v nas/ y v Pána Bogá. (*marg*) Roźność łłowá Bożego/ od łłowá ludzkiego. (-) *SkarKaz 484b (568)*; tedy y clá nie my/ ále cudzoziemcy odpráwować będą *VotSzl D3 (54)*; *CiekPotr 3 (11)*; *CzahTr B4v (33)*; *GosłCast 13 (53)*; *PaxLiz Bv (24)*; Pogánie nie mieli o miłóści ku bráćiey rofkázania od Bogá/ iedno łam rozum: á my ták furowy/ ták pilny Bogá náfzego o tym mandat mamy. *SkarKazSej 669b*; ále y o tych ktore mogły być ftárym oycóm náfzym dobre/ ále nam czáfu tego łzkodliwe. *SkarKazSej 701b (96)*; Ten Zephyrus niech żáglem náfzym włáda: Niech morłkie łturmy rowna y pokłáda: Ten iełli po nas będzie/ wśiáday fliście A odepchni fię. *KlonFlis B3v (28)*; *SkorWinsz A3v [4 r.]*; *SapEpit A3 (5)*; Tego co próśi o lift/ włáfciwymi znáki Opifzą y wyłtrychną: Ze táki á táki Stánał przed námi liftu vkázáciel tego: Człowiek we trzydźieści lat/ y wzroftu śrzedniego. *KlonWor 54*; Pána Gośćia onego/ co ták rok chudźina Stał v nas/ w on czás gdy fię pukála brzeźiná. *KlonWor 60 (17)*; *RybWit Cv (8)*; *ZbylPrzyg A3 (2)*; Prędkóś ten świát odmienił/ przecz? zgadniemy łámi/ Ześ był przywykl Aniołóm zecniłóć fie z námi. *SzarzRyt D4v (24)*.

W połączeniu z przydawką [w tym: my + sb (w tym: n-ethn (97)) (646), my + ai (a. part praet pass) (272), my + part praes act (22), my + z + G sb (1), my + jako + sb (27), my + jako + ai (1); my + przydawka (957), przydawka + my (12)] (969): My iako Rzemiełto Rzeźnicze w Sliásku, a zwłáfczá we Wrocławyu, w Legniczi, w Stridze w Swidniczi w Nisie, a w Brzegu, siednoczilich mi śie y na tho zwolili. *ListRzeź w. 50 (3)*; *BierRaj 19v (2)*; *PowUrb +v*; *ZapWar 1515 nr 2176 (2)*; *OpecŻyw 18v (6)*; ktorą on ij s nami towarzifzmi ij przyiáćieły fwymi zawždy pilnie załługowácz chce. *ForCnR C*; my iako ludzie niedwornij/ nie wżitkięgo báczemy *ForCnR D (3)*; *ForCnRWiet ktv*; czobiłmi mi slvzebnky ye⁸⁰ Cz. m. bedacz radzy wydziely na obyie stronie *LibLeg 10/66 (9)*; *PatKaz I 3*; *PatKaz II 85*; *PatKaz III 91v (4)*; *HistJóz C2 (4)*; *TarDuch A8v (3)*; *BierRozm 5*; *KlerWes Av*; *WróbŻólt [S6]v (2)*; *RejŁas w. 66*; Prołimy náfz miły panie gdyześ to dla nas nędznego łtworzenia fwego raczył miłófciwie vczynic *RejPs 33 (21)*; Ná nas ná kmiećie wołáćie A łámi fie ochylaćie *RejRozpr Gv (6)*; My thedy rada a fenath koronny thak duchownego yako łfwieczkiego łtanu [..] Takyłmy społob ku obronie połpolithey [...] nalozely. *ConPiotr 30 (8)*; *LudWieś B5*; *SeklWyzn b3 (5)*; *RejJóz Mv*

(4); *SeklKat* O (4); Tu na Swjeczie niemały czas Wiele czierpiał dlá grzełnych nas *RejKup* 14v (4); *RejKupSekl* a5; nam też pokorne [!] prośzącym [*Nobis igitur supplicantibus*] miłofierdzia wálzego wżycie *HistAl* F5v (5); *HistAlHUNG* A4; Nám łye Polakom y Litwye teraz tych nowinek záchćyáło *KromRozm I* N (7); *MurzHist* A4v (5); *MurzNT* 3v (6); *KromRozm II* k2v (13); *KromRozm III* A4v (6); My też z stanu rycerskiego acz przysięgą na to obowiazani nie sąśmy. *Diar* 33 (12); *DiarDop* 116; *BielKom* A3 (5); IZ pan Bog z łálki á woley łwey łwýętey chce tho myeć po nas káždym człowyecze *GliczKsiąż* O (6); iżeś ty łam yełt Pan nád pány/ Ktory tu wślytkiem władnyełz y nędznemi námi. *LubPs* C3 (47); *GroicPorz* Bv [2 r.]; *GroicPorzRej* C4; *KrowObr* 38v (19); *RejWiz* 36v (13); *Leop Gen* 47/4 (9); *LeszczRzecz* A2 (5); *RejFig* Aa8; *RejZwierz* A2v (4); *RejZwierz*[*Wirzb*] A4v; *BibRadz* *2v (15); A iż o nas Przemyślánoch też co rzeknę *OrzRozm* O4v (13); ktore łłuznney ábyłmy ie my/ iáko Krześćíanie/ opátrzyli/ niźli pogánin *BielKron* 311 (40); *GrzegRóżn* J3v (2); *Mącz* 165c; owo my Polacy/ iáko niewiáły: *Nolunt, ubi velis: ubi nolis, cupiunt ultro*. *OrzQuin* A4v (37); *Prot* C (2); *SarnUzn* B6; *SienLek* 194 (2); *LeovPrzep* F2 (2); wiedz pewnie iż y my Anyełi/ y cí iáko łlyzylz wżyfcy zmárli/ [...] y wy żywi ktorzy tu ielzće pielgrzymuiecie ná tym nędznym łwecie/ wżytkołmy łłudzy Páńscy *RejAp* 159v (22); iżełmy my męłzczyzni/ wczinili to práwo łámi łobie/ że nam niemáłz łromothy/ áni nieławy żadney/ żyć rołpułtnie *GórnDworz* T8 (9); *HistRzym* 21v (3); *RejPos* A5 (121); *RejPosWiecz*² 91v (5); iż łyná łwego nie łitował/ ále zá nas zá nieprzyacióły łwoie raczył go wydać. *RejPosWiecz*³ 99; *BiałKat* c (8); *BielSat* L4v; *GrzegŚm* [A2] (2); *KuczbKat* 30 (3); *RejZwierz* A3 (29); *BielSpr* 44v (4); *KochMon* 20; *WujJud* A8 (7); *WujJudConf* 15v (5); *RejPosRozpr* c (2); *BudBib ludic* 6/3; *MycPrz* I A4 (6); *WierKróc* B2v; Dał ná Pan wiernym łwym łwiátości *BiałKaz* B2 (5); *BudNT* 2.Cor 4/11; *CzechRozm* A2v (20); *PaprpPan* B2v; *KarnNap* B2 (2); *ModrzBaz* 52v (2); *ModrzBazBud* ¶6v; *SkarJedn* 101 (11); *KochOdpr* B2v; *KochPs* 65 (10); MY Chrześćíanie od Zydow y poháncow rozni bądźmy *SkarŻyw* 399 (24); *SkarŻywBog* 357 (3); a my wrzánt wyedluk prawa chyelmyenskego Rołzkałzaliłzmy łłudze swemu *ZapKościer* 1584/49 (12); *KochTr* 19 (2); *StryjKron* 16; *CzechEp* 14 (15); *CzechEpPORz* **1; *NiemObr* 34 (5); *KlonŻal* A3v (2); *ReszPrz* 37; *ReszHoz* 140; *ReszList* 152; *WerGość* 210 (2); *WisznTr* 12 (2); *BielSen* 11; *BielSjem* 5 (5); *KochPam* 86; *PudłFr* 5 (2); *ArtKanc* A3 (62); *GórnRozm* A4 (9); *Paprup* E4v (5); *ActReg* 21 (2); *GrochKal* 15; *GórnTroas* 16 (2); *GrabowSet* A3 (5); *KochFrag* 49 (3); *OrzJan* 91 (3); *OstrEpit* A3; *LatHar* 7 (33); *KołakCath* C5; *KołakSzczęśl* C2 (2); *WujNT przedm* 24 (14); *WysKaz* 15 (4); *JanNKar* C; *JanNKarGórn* G4v; *JanNKarKoch* Gv; Oznáymuiemy którym wiedziec náleży wżytkim. My Prełáci/ Kśiáżetá/ Pánowie/ Szłáchtá/ obywátele ziem Litewłkich y Rułkich *SarnStat* 8 (20); *SiebRozmyśl* [A3] (2); *KmitaSpit* Bv; *PowodPr* 22 (11); My Kátholicy w Polłzce od łiedmi łet łat do Chryłtułáłmy przyłtáli y Chrześćijanmi zołtáliłmy *SkarKaz* 549b (23); *VotSzl* B3 (3); *CiekPotr* 49 (3); *CzahTr* G4 [2 r.]; *GosłCast* 13 (3); *PaxLiz* B3 (2); *SkarKazSej* 665a (4); Idźze teraz/ ápprobuy połtepek piiány: A zwáłzczá miedzy námi łłowie Chrześćíany. *KlonWor* 69; *SzarzRyt* B4 (2).

W połączniu ze zdaniem przydawkowym [w tym: ktorzy (202), co (39), ktorzykolwiek (3)] (244): *BierRaj* 19; *OpecŻyw* 181v; *PatKaz* I 18; *BierRozm* 21; *WróbŻołt* T8v (3); A ták y nas miły pánie obácz miłofciwie ktorzychmy łą rołprołłeni myłłámi łwemi po rozlicznych národziech *RejPs* 158v (5); *SeklKat* Q; *RejKup* c7v; *RejKupSekl* a4v; *HistAl* C7 (5); *MurzHist* F4 (3); Myłmy yełt [!] obrzezánye/

ktorzy duchem fluzymy Bogu [*Nos enim sumus circumcisio, qui spiritu servimus Deo Vulg Philipp 3/3*]/ á chełpimy sye z Yezu Kryftá *KromRozm II 12 (2); KromRozm III C (3); LubPs A3v (8); Niepiycie s tego wlyzcy/ iedno my co Plefze mamy. KrowObr 199v (3); RejWiz 143v (3); Leop Philipp 3/3; OrzList f (2); RejZwierz 38; BibRadz *4v (6); OrzRozm B (2); BielKron 103v; GrzegRóżn B3v (5); KwiatKsiąz H2v; OrzQuin Y2 (2); Prot C2v; RejAp 25 (7); GórnDworz Z4 (2); HistRzym 31; O lzpetnalz to przymowká nam wlyztkim/ do kthorych vlyzu dochodzą ty flowá Páńskie *RejPos 244 (33); RejPosWiecz² 92 (2); BiałKat 21 (2); My żywi ktorzy pozostániemy aż do przyścia páńkiego nie vprzedzimy tych ktorzy zálnęli. GrzegŚm 10 marg; KuczbKat 140 (2); RejZwierz 86v (2); WujJud 46v; WujJudConf 10v (3); RejPosWstaw [110²] (4); BudBib 4.Esdr 6/58; MycPrz II A3v; BudNT Rom 8/4; CzechRozm Av (7); A my/ ktorzi [*Nos vero, qui*] fię prawdziwey ku Bogu wiary dżierzimy/ nie wlytdamy fię mieć niewolnikámi ludzi teyże wiary co y my. *ModrzBaz 48v (3); SkarJedn 340; Oczko A3v; KochPs 143 (4); A nam/ przy ktorzych ześciu woylko ieft Aniołow/ przeciw ktorym Chryftus wychodzi/ ciężey ma być/ gdy długo wtych przybytkach śmierci zoftáiem? SkarŻyw 196 (11); CzechEp 90 (3); CzechEpPORz **1; NiemObr 95 (7); KochFr 18; KlonŻal C3; WerGość 211; ArtKanc A3 (7); KmitaPsal A5; PaprUp E2v; ZawJeft 32; ActReg 141; GrabowSet M3v; KochFrag 50; OrzJan 71 (2); WyprPl A2; LatHar 11 (19); KołakCath Cv; Abowiem my ktorzy żywiemy/ záwłze bywamy wydáni ná śmierć dla lefulá *WujNT 2.Cor 4/11 (16); WysKaz 2 (2); KmitaSpit B4v; Ieft nas ielzche wiele w Polfzce żywych/ ktorzy pámiętamy poki fie czyiá powinność ná Seymach ściągáła PowodPr 77 (2); SkarKaz 44a (12); VotSzl C; GosłCast 36 (3); SkarKazSej 669b (2); RybWit A3.****

W połączeniu współrzędnym z rzeczownikiem (a. przymiotnikiem, a. imiesłowem) będącym nazwą rodzajową dla „my” (17): acz lą ku krzywdzie nám i infzemu vbołztwu *MurzNT 76; KromRozm II b2; KromRozm III B6; BielKron 281v; A iż pan Kriřtus/ ile Bog tylko/ nas y ine wlyztko řtworzenie řwoie/ mocą řwoiá Bořká ożywiáć/ á w żywocie záchowywáć raczy *RejPosWiecz² 91 [2 r.]; przeto odrzucone ieft od nas/ y od infzych wiele kořciołow. WujJudConf 185v; CzechRozm 145; wiele teź wnich rzeczý tákich vcżono/ ktore nie nam/ ále ktorey infzey nieznáiomey kráinie řwiátá řluzyli. ModrzBaz 135; CzechEp 407 (3); LatHar 30; WujNT Rom 8/23; Do ktorey iáko nam/ ták y wlyztkiemu Chřeřcijáńřtwu byłáby potrzebna Ligá dawno požádana y proponowána. VotSzl B2 (3).**

W przeciwstawieniach: »my ... oni (ich) (44), on (jego) (32), wy (19), ty (15), oni (onych) (5), ci (5), ten (3), in(n)i (2), on (onego) (2), kto inszy« (128): Ty bądz iego zwolenik/ ale my ieftęmy zwolenicy mojiżęřłowi *OpecŻyw 63v; WróbŻołt 19/9; ya y kozdj znas czo řliřchim řhranycze tedjřmi to vynny Krolowy ye^{go} M. oznaymycz a tak yeřly ze czy czo nas řprawvyą ynaczey powyadaýą tedj czy vynny a nyemi [lege: nie my] *LibLeg 10/155v; LudWieř A2v; SeklKat N4v; RejKup v7; HistAl K4; co ini porzucą/ tego my řye dopyero imuyemy. KromRozm I N (5); MurzHist I; KromRozm III L4v (2); LubPs V4v; KrowObr 56v (4); Leop 2.Reg 19/43 (7); OrzList e2v; RejZwierz 107v; BibRadz 2.Reg 19/43 (6); bo my mamy kogo bić/ á oni niemáia/ bo nas trochá á onych wiele *BielKron 247 (5); GrzegRóżn [B4]v (3); SarnUzn C (8); ále iż ón iednák polřkiego nie vmieiać/ nieprzyřtháło nam Polakóm od niego řye po polřku vczyć/ ále řluzfniey iemu było od nas *SienLek 194; RejAp 159v; RejPos 20; RejPosWiecz² 93v; RejPosWiecz³ 97v [2 r.]; BiałKat 148v (2); KuczbKat 270; RejZwierz 261 (2); BielSpr 12; WujJud 248 (3); WujJudConf 246v; nie od nas/ ále od onego fie řřtháło/ kthory****

łam dziwne rzeczy ípráwuie. *RejPosRozpr* b4v; *BudBib Thren* 3/43 (2); *MycPrz* I C3; *BudNT* 2. *Cor* 4/12; *CzechRozm* 68 (6); *PaprPan* B [2 r.]; *KarnNap* A2; żeby náfze polá niebyły komu inózemu rodzáyne/ á nam [aliis ... nobis] pónne. *ModrzBaz* 33v (2); *SkarJedn* 127; *KochOdpr* C2; *KochPs* 28 (5); Inni dla zloczynstvá ták vmieráia/ á my dla ípráwiedliwosci smierc podeymiemy. *SkarŻyw* 207 (4); *CzechEp* 89 (13); *NiemObr* 106; *KlonŻal* Bv; *BielSjem* 26; ciebie żywego my vmárli prósimy *OrzJan* 100 (2); *LatHar* 197; *WujNT* 151 (7); *PowodPr* 54; *SkarKaz* 7a (6); *SkarKazSej* 665a.

W porównaniach (97): *Dedifti nos tanquam oves escarum* [...] Dałeś nas nieprzyjacielom náfzym iako owce na požarcie *WróbŻolt* 43/12 (2); *RejPs* 16 (10); *RejJóz* M5v; *RejKup* p4v (2); *MurzHist* L3v; *LubPs* Mv (4); *RejWiz* 37 (9); Boś nas z probował Boże: doświádflyeś nas ogniem/ thák iáko probierze írebrá [*igne nos exaministi sicut examinatur argentum*]. *Leop Ps* 65/10; *RejŻwierz* 112 (2); *BibRadz Thren* 3/45; ktorzy íá teras w pokoiu zánami iáko zá murem/ mogęcy nas rátowác á niechcą. *BielKron* 222v (2); *OrzQuin* E3v (2); *RejAp* 26 (4); A gdyż wiemy miły Pánie żeś ty Bog á Ociec náfz íeft y ítworzyciel náfz/ á my nie ináczey íedno iáko błoto leżymy przed rękami twoiemi *RejPos* 47v (12); *RejPosWiecz*² 94 (2); Pośtały nas do ciebie náfze przyiaćiołki/ Byś nas ták ípráwowála/ iáko mátká pfczołki. *BielSat* [I4] [*idem BielSjem* 13] (3); *HistLan* F4; *KuczBKat* 10 (3); á nas záfwdy íáfkáwie vpominác raczy iáko miłoierny páłterz owieczki íwoie *RejŻwierz* 256 (7); *WujJud* A8v (2); *WujJudConf* 18 (2); *ModrzBaz* 128 (2); *SkarJedn* A3; *KochDryas* A3; *SkarŻyw* 115 (2); *CzechEp* 93; *KochFr* 40; *KochPhaen* 11; *WerGośc* 261; *WisznTr* 3; *BielSen* 17; *BielSjem* 6 (3); *ArtKanc* K18; *PaprUp* L4v; Fortuná známi igra iáko z dziećmi: Dżís pánem będziefz/ íutro íiáday z kmiećmi. *KochFrag* 30; *PowodPr* 76; *SkarKaz* 454b (3); Wyście rozumy y głowy náfze: my iáko prófte dziećci/ ná wáfze íię obmyślánie ípufczamy *SkarKazSej* 665a (2).

W formułach przysięg i zeznań [w tym: jako my to (a. o tem) wiemy (a. ujednali) (487), tak(o) nam (Pan) Bog pomoz(y) (a. pomagaj) (49)] (527): jako my tho vyemy ysych pael szorlow Nyekradnye any szlodzyeyskich rzeczy poszywa wkxyąszáczey szyemy thako nam Bog pomoszy. *ZapWar* 1503 nr 1941; Iako my tho dobrze vyemy ysze marczyn kovnaczkysky nyevszyal vavrzynczovy sregul valacha gnyadego. *ZapWar* 1507 nr 1981; Ia ko my tho vyemy Ia ko yan Szpaczycz nyesby [!] Grzegorza Szwalath [!] *ZapWar* 1507 nr 2032; jako my tho vyemy ysh Seraphin z hvmyasthova szpakow pyotra Swoley Bronyschewskyey nyesbyl any go wedwa palcza rąki levey ranyl w roczny dzyen thako nam bog pomozy y swyąthy krzysch. *ZapWar* 1520 nr 2162 (526); Ták nam Pánie Boże pomagay. *GroicPorz* gv.

W formułach modlitewnych [w tym: modl(cie) się za nami (123), zmiłuj się nad nami (305), w modlitwie „Ojcze nasz” (87)] (720): Kryfte vflyz nas/ Oycze z nieba Boże/ zmiłuy íię nad nami. *TarDuch* A8 (210); *SeklWyzn* o4v [2 r.]; Chleba náfze⁸⁰ powfzedniego dai nam dzis/ Y odpułc nam winy náfze iako y my odpufczamy náfzym wynowáiczom/ Y niewodz nas w pokuły/ ale nas wybaw od wżego zlego Amen. *SeklKat* C (13); *RejKup* Cv (2); *MurzHist* I4v; *LubPs* S2v (3); Báránku Boży/ kthory gładzifz grzechy íwiátá ímiłuy íię nád námi *KrowObr* 69v; niebieska vltzko/ vtwierc nas w pokoiu. *KrowObr* 162; Thego Bogá nam vbłagay Márya Amen. *KrowObr* 176v; Aniefka Páni ípuśc nam íáfkí twoiey *KrowObr* 177 (86); BOże ímiłuy íię nád námi á požegnay nam/ roświec oblicze íwe nád námi/ á zlituy íię nád námi [*Deus misereatur nostri et benedicat nobis, illuminet vultum suum*

super nos et misereatur nobis]. *Leop Ps* 66/2 (5); *RejFig Dd4v*; *BibRadz Matth* 6/11 (11); *BielKron* 136 (8); *RejPos* 69 (8); *BiałKat* 143v (5); Bo Pánu Bogu ták właśnie mowimy/ Smiľuy sie nád námi. Wyľfuchay nas. A do Świętego ták: Modľ sie zá námi. *KuczbKat* 365 (10); Vkrzyzowan teź ieľt zá nas pod Pońłkim Piľatem/ vmęczon/ y pogrzebion ieľt. *WujJud* 25v (3); *WujJudConf* 83 [2 r.]; *CzechRozm* 200 [2 r.]; *KarnNap* B3; Toć ľą słowá tego świętego/ z ktorých day nam Pánie Iezu Chryľte/ poiąć przyľzľą ľrogość twoię *SkarŻyw* 121 (11); *NiemObr* 110 (2); proś zá námi nędznymi. *ReszPrz* 37; Bąď nam miľośćiw, á odpusc wielikie zgrzeľzenie *ArtKanc* I16; Święć ľię w nas imię twe święte *ArtKanc* M14v (29); *GrabowSet* S2; Przyczyn ľię/ o goľpodze y páni/ y krolowa/ y mátko Boża zá námi. *LatHar* 8; Sľowo sľtáľo ľię ćiałem/ y mieľzkáľo miedzy námi. *LatHar* 11; Ty od nieprzyacięľa broń nas/ á w godzinę śmierć przyimi nas. Amen. *LatHar* 70; Pokoy + Boży + niech + bęďcie ząwždy z námi. Amen. *LatHar* 102; W godzinę śmierć nález/ Rátuy nas Pánie Iezu. *LatHar* 342; Bľogofľaw y nam nález Pánie. *LatHar* 536 (280); *WujNT Matth* 6/12 (17); *SkarKaz* 279b (3); *SzarzRyt* B2v [2 r.].

W zakľęciach i wykrzyknieniach [w tym: uchowaj nas Panie Boże (11), Panie racz być z nami (4)] (17): A ľtrzeź iedno nas Boże tam iakiey przygody *RejJóz Ov*; *RejKup* g7v; *MurzHist* F4v; *MurzHistSekl* ktv; vchoway nas tego Pánie Boże/ ábowiem my tákowey wiary ľudzi nie vtzymy. *KrowObr* 59 (2); *Leop Iac* 4/15; *RejFig Dd2v* (2); *BibRadz* *2v; *OrzRozm* I3; *BielKron* 334v; *KuczbKat* 15; *GórnRozm* B4 (2); vchowayze nas mieli Panie wietzei iuľz ľtich wegier Krolow *Paprup* H4 (2).

W objaśnieniu wyrazu hebrajskiego „Emanuel” (22): *OpecŻyw* 7v; *PatKaz III* 101v; *BibRadz Matth* 1/23; otho Almá porodzi/ á bęďcie ľyn iey wezwan Emánuel/ tho ieľt Pan ľnami *BielKron* 464 (2); *RejPos* 271 (3); *CzechRozm* 23 (5); *CzechEp* 303 (5); *ArtKanc* C (2); *LatHar* 528; y porodzi ľyná: y názową imię iego Emmánuel: co ľię wykľáda/ Bogznami [*et vocabunt nomen eius Emmanuel, quod est interpretatum nobiscum Deus*]. *WujNT Matth* 1/23.

Przysłowia: bibl. BibRadz Rom 8/31 [2 r.]; *BielKron* 31v [2 r.]; *GrzegRóżn* D3 [2 r.]; *RejPosWstaw* [41⁴]v [2 r.]; *CzechEp* 71 [2 r.]; Pán z tobą iedzie Krolu/ ieľliź Pan znami/ Ktoź nas zwalczy/ iuľz mu wierz/ wygramy to ľami. *KmitaPsal* A4v; Ieľli Bog zá námi/ ktoź przeciwko nam [*Si Deus pro nobis, quis contra nos?*] *WujNT Rom* 8/31. [Ogółem 7 r.].

Ták nam teź tá pochľubká ľtoi zá pľtre iáie. *RejWiz* 101; A póki weľny ľkápéy prząďce sľtáie/ Smierć nam zá iáie. *KochTr* 16; *RybGeľli* Dv.

bibl. Bo ktoć nieieľt przeciwko nám/ zá namić ieľt *MurzNT Mar* 8/39; *CzechEp* 28 [2 r.].

W czym się kochamy/ to nam częľto ľzkodzi. *BierEz* Kv.

A nikt niezwie kiedy piľnie Kázdegoć znas trzewik ćilnie *RejRozpr* E4.

Maľzli nam daci/ Nieday nam dľugo staci *LudWieľ* A3.

Acź nam iedná ľáľkoľká/ Wioľny nie vczyni *RejZwierz* 57v.

Bo to ľtára przypowieść/ my ľczypty cudzego/ A dyabeľ peľną garľcią/ náchwyta nálezgo. *RejZwierz* 129.

Bo zá ony ľkoki bolą nas więc boki. *RejZwierz* 114.

Czásy bowiem bieżą, á my iáko śnieg zá nimi. *JanNKar* D2v.

bo iáką nam miárką mierzą/ táką bychmy im odmierzyli. *VotSzl* D3.

Frazy: »bieda (*a. biada*), niestety(ż) (*a. niestocie*) nam« = *ve nobis HistAl; heu Vulg* [szyk zmienny] (8 : 4): *RejRozpr F2v*; Ach nieftotys nam nędznikom tociechmy zbroili *RejJóz O8*; nieftetys nam nędznym [*Ve nobis miseris*]/ gdzie opuścimy páná nálezego Alexandrá. *HistAl N3v*; Ciągnęli tedy Krol Ifráelki/ Krol Iudki y Krol Edom/ [...] á niemieli wody w woýku/ [...] Y rzekł Krol Ifráelki: Och biáda/ biádá/ biádaż nam *Leop 4.Reg 3/9 (2)*; kthorego [*Czecha, księcia czeskiego*] wżytcy żáłowáli [...] mowiąc: Awech áwech/ iákoby rzekł/ Biádá nam vbogim firotam bez oycá ktory nas do tey ziemie przywiódł. *BielKron 318 (2)*; *BudBib Ier 6/4*; *SkarŻyw 582*; Pewnieć fie nam rospierzchnąć ftąd. Nieftetys nam ná táki błąd. *MWilkHist E4*; *LatHar 262*; *PowodPr 10*.

bibl. »co(ż) nam i tobie, z tobą« (2 : 3): *Leop Luc 4/34*; Co ná y tobie/ íynu Boży. *BiałKaz G3v*; *BudNT Matth 8/29 (2)*; Niechay/ co nam ztobą [*quid nobis et tibi*] Iefufie Názareńki? *WujNT Luc 4/34*.

»Pan Bog z nami« (1): (*did*) Iakob fie dzywuie vjrzawfzy pieniądze w życie (–) Pan Bog z nami czo to widzę *RejJóz N6*.

»(Panie) Boże bądź z nami« (4): Pánie Boże bądź z námi/ ná oštátnim kráiu ftoimy *OrzQuin Kv (4)*.

»całuj nas w rzyć« (1): Mogłby rzec całuy nas w rzyć/ á iedno fie nie leń. *RejZwierz 119*.

»co(ż), nic, mało nam do [kogo, czego]« [*w tym: co nam do tego (11)*] [szyk zmienny] (9 : 9 : 1): A onij rzekli: Czo nám do tego [*Quid ad nos Vulg Matth 27/4*]/ ty vzrzyłs ij poználs tzos vczynil *OpecŻyw 118*; Ale ínadz co nam do tego Niechay pátrzy káždy íwego *RejRozpr E (2)*; *RejJóz M8*; Przecz im vřzu nie rzeżelz/ tám nam nic do tego *RejZwierz 20v*; Ale což nam do kogo? *Prot B4v*; Czo w ięzyku Greckim *TRIAS* rozumie fie máło nam do tego *SarnUzn B3*; *RejPos 161v (2)*; A ták nic nam do Lácínkich reguł/ wřzytkie fłowá by niewiem iákiego ięzyka/ my możemy y mamy deklinowác *BudBib Cv*; *CzechRozm 76v (2)*; Y niewiem/ ielli nam co do tego. *KochOdpr C (2)*; *Oczko 21*; *CzechEp 61 (2)*; *LatHar 697*; *WujNT Matth 27/4*.

»co(ż), nic, mało nam po [kim a. czym] (jest)« [szyk zmienny] (14 : 10 : 6): Rádífey pátrzay íwego záwždy Máło nam po cudzym íwarze *RejRozpr I4v (2)*; *RejKup g7v*; *RejWiz 61v (2)*; *RejZwierz 62v*; *OrzRozm A3*; *BielKron 234*; *GrzegRóżn [I4]*; Słucháy/ nic nam śmiertelnym po tey hárdey mysli *Prot C (3)*; *RejAp 33*; *RejPos 221v (4)*; Gdyż to prawdá/ tedyć nam ínadź po imionach máło. *HistLan ktv*; *RejZwierz 84 (2)*; *Strum C4v*; Máłoby nam y po Bogu/ gdybyfmy to czynić mogli co by iedno ciáło chciáło. *CzechRozm **2*; *Oczko 4v*; *SkarŻyw 25*; *GórnRozm L4*; *LatHar 695 (2)*; Coż nam iuż więcey po świádkách [*Quid adhuc desideramus testes*]? Słyfzeliście bluźnierftwo *WujNT Mar 14/63 (2)*; *SkarKaz 636a*.

»już po nas« = *zginęliśmy (1)*: *Absumpti sumus*, Iuż po nas. *Mącz 432d*.

»mało, nic nam na [czym]« [*w tym: mało, nic nam na tym (7)*] [szyk zmienny] (5 : 3): Poštales duszę: acz zostało ciało, Nam na tem mało. *RejLas w. 47*; *RejPos 296v*; *RejPosWiecz³ 97*; *GrzegŚm 62*; *RejZwierz 134 (2)*; ná tym nam przedsię nic? *CzechEp 412*; ná drugich [*gwiazdach*] nam máło: Bo té nie ták ízkodliwe *KochPhaen 13*.

»nam nic o [kogo, co]« [szyk zmienny] (2): *RejKup x8*; Ten rzekł/ nic nam o zamek/ o tymby fie pytác/ Co ná nim rofkázuie/ iáko o nim ftychác. *RejZwierz 5*.

»(nic) na nas bez nas« [szyk zmienny] (8): krol stawić a uchwalać co na nas bez nas nie może. *Diar* 60 (4); *DiarDop* 111 [2 r.]; Nuż theż iáko ná nas bes nas w Lowiczu Itánowili *MycPrz* II C3v.

»trudność, trudnać rzecz, trudny węzeł na nas; trudno z nami« (1 : 1 : 1; 1): Bo tam było trudno snámi *RejKup* cc4v; Acz tho bárzo trudny węzeł na nas *RejPos* 252 (3).

»widzi(a)ło) nam się« [szyk zmienny] (9): tenci niewidzi fie nám/ by to twoy fyn byl *OpecŻyw* 131v; *LibLeg* 6/190v (2); *RejJóz* C6v; *HistAl* I7v; Nostrae res meliore loco videbantur Widziáło [!] fie nám że to ku rzezi [!] nálfzey było. *Mącz* 196b; *RejPos* 235v; *CzechRozm* 212; *WujNT* 330.

»wszystko to nam za nic« (1): Wízytko to nam fábułá/ wízytko to nam zá nic. *RejZwierc* 246v.

»zda(je) się nam« [szyk zmienny] (49): boćz fie nám tako zdá/ iżećz będzie ij fługá T.M. godnym/ ij tudzież towarzyszem nám wdzięczny^m. *ForCnR* B4; *LibLeg* 11/78; *RejKup* aa3v; *MurzNT* 51; *Diar* 29 (3); *DiarDop* 115 (4); *RejWiz* 101v (5); A iż fie to dzieie przy kościele/ zdáło fie tho nam być dobrze [recte haberi arbitrati sumus]/ ábyfmy thego nie lekce ważyli *Leop* 3.Esdr 2/20; *BibRadz* *3v (5); Assumendas artes propter se putamus, Zda fie nam nauki y rzemieślá prziyąc dla ich fámych pozitku. *Mącz* 432c (2); *RejAp* 5v; *RejPos* 126v (4); *RejPosWiecz*³ 97v; *KuczbKat* 335 (2); *RejZwierc* 48v (5); Czyli tho Pánu wedle fłowá iego vczynić trudno/ co fie nam zda wedle przyrodzenia niepodobno? *WujJud* 70v (2); *RejPosWstaw* [110²]v; *CzechRozm* 217v; *ModrzBaz* 4; *KochDryas* A3; *Oczko* 2; rzekł mu ieden znas: Przewielebny Oycze/ ták iáko fię nam zda/ poydziefz/ á z Pánem Bogiem będziefz Wielkanoc święcił. *SkarŻyw* 336; *CzechEp* 135; *WisznTr* 25; *BielSjem* 17; *RybWit* Cv.

»źle (będzie), słabo o nas« [szyk zmienny] (7 : 1): *RejJóz* Nv; procz cyebye fłábo o nas/ lámi dobrze wyemy *LubPs* Y6v (2); Henrik wyrzawfzy weftchnął y rzekł: Gorze fie nam zlfháło/ to iefť źle o nas. *BielKron* 360v; *SkarŻyw* 101; *ArtKanc* D8v; zlec onas Panowie bracia tzuimi fie fami boc onas w wifzfzem Kole malo dbaia *PaprUp* C3v (2).

Wyrażenia: »drugi z nas« (2): á gdyby by [!] potrzebá Koronná przypádlá tedy by drugi znás [!] ledwo miał na czym ábo o czym *MycPrz* II B2; *ZawJeft* 22.

»ilekolwiek nas« (2): *RejPos* [154]; iż ilekolwiek nas w Chrifćuśie Iefuśie iefť okrczonych [quia quicumque baptizati sumus in Christo Iezu]/ iefťefmy okrczeni w śmierći iego? *WujNT* Rom 6/3.

»(nie) jeden z nas« (5): gdy byfmy chcieli Socratefowe argumenta tu przytoczyc/ zajfće by ich nieieden znas barzo rad fłuchál *MurzNT* 103v; Indignamur si quis nostrum interiit, Lámentuyemy/ vfkárzamy fie ná niefzczęście gdy yeden z nas vmrze. *Mącz* 89a; *SkarŻyw* 336; *GórnTroas* 25; *SkarKaz* 487b.

»każdy (a. każdy) z nas« = *unusquisque nostrorum* *Vulg*, *PolAnt* [szyk 147 : 30] (177); *GlabGad* L8v; iż on nie zledá pilnoćiá będzie miał pieczę o káżdym zofobná znas. *RejPs* 90v (2); *RejRozpr* D3v (3); *SeklWyzn* d3v; *RejJóz* N4v; Bo dali Bog tu znas każdy Dobrze w Boga wierził zawzdy *RejKup* Yv (8); *RejKupSekl* a6v; *ZapWar* 1549 nr 2657; *HistAl* I5v; *LubPs* S4; O gdyby káždy weřrzał z nas we wnątrz do fiebie *RejWiz* 53 (9); á myfmy nie prośili oblicza Pána Bogá nálfego/ ábyfmy fie byli náwroćili kóždy z nas od drog nálfych bárzo złych. *Leop* Bar 2/8 (4); *RejFig* Aav; *RejZwierc* 113; *BibRadz* *4v (4); *OrzRozm* P2v (4); *BielKron* 52 (4); Singuli numeramus centenos florenos. Káždy z nas fto złotych dáye. *Mącz* 47c (3); ále był Królowi Polfkiému tákże w Polfzce poddánym iáko y kóždy z nas iny. *OrzQuin* S (3); *LeovPrzep* G4v; *RejAp* 19 (11); káždy z nas widzi/ iż táńczowánie thákowe

pochodzi z wydwarzania/ za którym grácia ginie. *GórnDworz* K7v (13); *HistRzym* 96v; *RejPos* Bv (44); *RejPosWiecz*² 91 (2); Cóż była Márya: tak człowiek/ iako y ia. Zeznamam/ że człowiekiem była/ iako każdy z nas *BiałKaz* 226; *BielSat* H2v; *GrzegŚm* 3 (2); *HistLan* E; *KuczbKat* 60; *WujJudConf* 65; *RejPosWstaw* [110²] (2); *MycPrz* II A (2); Bo iednak z nas każdy krotko albo długo/ z tego świata zniść musi. *KarnNap* Ev; *SkarJedn* 279; *ReszPrz* 64; *BielSenJoach* 3; *PudlFr* 8 (2); *ArtKanc* B3v (10); *GórnRozm* Bv; *PaprUp* K3; *ZawJeft* 19; *Calep* 38a; *GórnTroas* 22; kiedy iuż wżytkié w łykach mieć będzie/ y koźdého z nas zofobná niewolniki poczyni. *OrzJan* 11 (2); *LatHar* +2v (7); *WujNT Act* 2/8 (5); *SarnStat* 1104; *SkarKaz* 277b; *GoslCast* 16; *PaxLiz* Bv; *KlonWor ded* **3v. Cf »ja i każdy z nas«.

»kto(ż) z nas« = *quis nostrum Vulg, Modrz; quis ex nobis Vulg; quis (nobis) PolAnt* (26): *OpecŻyw* 74; *RejPs* 137v; *Diar* 57; *Leop Deut* 30/12 (2); *OrzRozm* O3; ktożby ínas tak był ízalony/ któryby miał żonę/ dzieci opuścić *BielKron* 234 (3); *OrzQuin* B2v (2); *Prot* B3; *GórnDworz* T6v; *WujJud* 42v; *BudBib Deut* 30/12 (4); A kto z nas nieznał onego Konfántiná Iwánowego íyná/ sławnego Hetmáná *ModrzBaz* [41]v; *KochPs* 50; *SkarŻyw* 26; *MWilKHist* F4; *StryjKron* A (2); *GórnRozm* C4; *RybGęśli* Bv.

»(nie)ktory(ż) z nas« = *quidam ex nobis Vulg, PolAnt* (22): *RejJóz* K4; *KromRozm I* B3; *MurzNT* 213 *marg*; Tuś iuż dobrze obaczył kora z nas godnieyfa *BielKom* E2v; *BibRadz Act* 15/24 (2); *BielKron* 203 (2); *OrzQuin* Z4; *GórnDworz* P5; *RejPos* 106 (2); *BudBib* B; *CzechRozm* 240v; *SkarJedn* 51; Powiádaiąc ífz íię żadney znaś [!] y ręką nigdy niedotknął/ áni przy boku kiedy ktorey znas legł. *SkarŻyw* 108; *CzechEp* 95; *WerGośc* 261; Iuż nas Pánie potykaią/ niektorzy z nas vpádaią/ wípomożyfz nas Pánie miły *ArtKanc* S; *KořakCath* C2v; Gdyżefmy fłyfzeli/ íż niektorzy z nas wyfzedfzy zátrożyli was fłowy *WujNT Act* 15/24 (2).

»nikt, rzadki z nas« (2 : 1): nikt z nas bogá mowýcego nye fłyfły/ áni fłyfál *KromRozm III* C; Iáko ná nas fzyroko tę fíatkę rozbiya/ A rzadki z nas chociaý wie ktory íą omiya. *RejWiz* 103v; *ArtKanc* S7v.

»my sami« = *nos ipsi Vulg, PolAnt, Modrz* (84): *WróbŻółt* S6v; *RejPs* 29 (2); *SeklKat* I3v; *RejKup* G (2); *MurzHist* Bv; które nietak póspolicie ínfzych ale włáfnie nás íamych/ abo rzeczy náfzych dolégaíą *MurzNT* 78v; *KromRozm II* m; *KromRozm III* B5v (3); przodkowie naszymy zostawili to nam byli tak rzádnie, tak cało, cośmy my sami sobie ku naszemu złemu popsowali. *Diar* 69; *GliczKsiąż* B4v (2); *LubPs* X2; *KrowObr* 59v; *RejWiz* 133v; *Leop Num* 32/17; Concilium nam nietrzebá/ my íami dobrze wierzymy: wy wżyfcy inni zábłádzíliície *OrzList* e4v; *BibRadz* *5 (3); *OrzRozm* M3; *BielKron* 77 (4); *GrzegRóżn* G2; *KwiatKsiąż* G4; *Mqcz* 163a; *OrzQuin* M4v (2); *GórnDworz* D3v (2); *RejPosWiecz*² 93v; *RejPosWiecz*³ 98; *KuczbKat* 220 (2); *RejZwierc* 149; Gdyż thedy nam wżyfłtkim do niey [sprawy puszkarskiej] przyfzło/ trzebá íey iuż dobrze rozumieć nam íamym/ á nie ípuřzczáć íie ná cudzoziemce *BielSpr* 22v; *CzechRozm* 44v (9); Zazdrość roście w nas z cudzych dóbr/ íákich ábo my íami niemamy/ ábo mnieyíze mamy *ModrzBaz* 7 (5); *BudBib Gen* 44/16 (2); *SkarŻyw* A4 (3); *MWilKHist* C3; *CzechEp* 169 (2); *BielSjem* 11 (2); *GórnRozm* L2v; *PaprUp* F3v; *ActReg* 130; *OrzJan* 132; *LatHar* 177; ále íami włáfną miárą nas íamych mierzemy/ y porownyway íię íami z íobą *WujNT 2.Cor* 10/12 (6); *PowodPr* 73 (2); *VotSzl* B3 (3); *GoslCast* 13; *SkarKazSej* 667a (2).

»nas (nie) wiele(ż), (jest) więcej; wiele z nas« = *multi PolAnt, Vulg* [szyk 12 : 11] (18 : 4; 1): *OpecŻyw* 180; Choć nas wiele w pługu chodzi Przedfie fie nic nieurodzi *RejRozpr Gv* (2); Gośpodże poydą ia precz mało By fie nas więcej zebrało *RejJóz D7v* (2); *SeklKat Cv*; *RejKupSekl a4v*; *HistAl F3v*; *MurzNT* 51; á podobno wyęcey nas tákich/ ktorzyby fy e o to bili *KromRozm III A4*; *RejWiz* 67; *OrzList a4*; O tych cnotach wiele nas/ powiedzyeć vmiemy. *RejZwierz* 83v; *BibRadz 1.Cor* 10/17; *BielKron* 227; *RejPos* [226]v (4); Bo wiele nas tákowych co mowiemy: Nie krádnę. Nie zábijam. *RejPosWiecz*³ 98; *CzechEp* 11; *WujNT Rom* 12/5; *CiekPotr* 26.

»my wszyscy (a. wszech)« = *nos omnes HistAl, Vulg, PolAnt* [szyk 351 : 60] (411): *BierEz* B2v (4); lud pośpolity zebrałfy fie/ wśfytki nás pogubi ij pobije. *OpecŻyw* 117 (5); *ForCnR E*; *PatKaz III* 89v (3); *WróbŻółt G2*; thedi bi náłz wśfytkye na śmyercz pobytho *LibLeg* 11/156v (3); pan náłz nam wśfem łáfkáwą pámięć poľobie zołtáwił wnáukách zakonu śwego *RejPs* 165v (8); *RejRozpr G2v*; *RejJóz A7v* (5); *SeklKat I4v* (7); *RejKup Bv* (6); *ZapWar 1549 nr 2657*; *HistAl N3* (2); *KromRozm I N2*; *MurzHist B4* (2); *MurzNT* 18v (3); *KromRozm II x4v* [2 r.]; *KromRozm III M2*; *Diar* 23 (4); *DiarDop* 108; *MrowPieś A4*; *BielKom B4v*; *LubPs A3v* (6); *GroicPorz Bv* [2 r.]; *KrowObr* 48v (5); *RejWiz A3* (12); Tego Iezufá wśkrefił Bog. Czego my wśfyłtcy ieśtelmy świádkowie. *Leop Act* 2/32 (5); *OrzList f*; *RejZwierz* 23v (4); á Pan wrzucił nań niepráwości wśzytkich nas. *BibRadz Is* 53/6 (11); *OrzRozm V2v* (2); *BielKron* 38v (17); *OrzQuin B2* (6); *SienLek* 14v; *LeovPrzep Fv* (3); *RejAp D3v* (14); *GórnDworz H4* (5); *HistRzym* 44v; ty śłowá Páńfkie [...] ktore Pan náłz w they Ewanyeliey święthey mowić raczy do nas do wśzytkich *RejPos* 328v (80); *RejPosWiecz*² 94 (3); *RejPosWiecz*³ 99v; *BiałKat* 26 (3); *KuczbKat* 225; *RejZwierc Av* (10); *BielSpr* 22v (2); *WujJud B3v*; *WujJudConf* 24v; *RejPosRozpr c2* (3); *RejPosWstaw* [143²]v; *BudBib C3v* (3); *MycPrz II A2v*; *WierKróc B2*; Tych tedy dobrodźieiw wáłzych/ ośtátni náłz wśzyłtkich dobrodźiey. *BiałKaz H2v* (7); *BudNT Act* 10/33; *CzechRozm A7v* (7); *KarnNap A4* (3); *ModrzBaz* 56v (4); *SkarJedn* 43; *KochOdpr C4v*; *Oczko* 30v; *SkarŻyw* 114 (5); *MWilcHist E*; *CzechEp* 6 (6); *NiemObr* 83 (2); *WerGośc* 210 (2); *BielSjem* 8 (2); *ArtKanc A11v* (34); *KmitaPsal A5v*; *Paprup D2v*; *ZawJeft* 47; *ActReg* 13 (4); *GórnTroas* 51; *GrabowSet A3* (2); *OrzJan* 8 (2); *LatHar* + 11v (13); *KoľakCath Cv*; ktory teź wáľnemu Synowi nie przepuścił/ ále go zá nas wśzytkie wydał *WujNT Rom* 8/32 (13); Y my teź wśzyłcy y koźdy z osobná przerzeczeni bęđziemy ftrzędz *SarnStat* 1106 (4); *SiebRozmyśl* [A3]v; *KmitaSpit B3v*; *PowodPr* 71; *SkarKaz* 4v (2); z beneficyi tych/ ktore od Rzeczypośp: mátki nas wśzech obfięcie nádáne máią *VotSzl D* (2); *CzahTr G3v*; *GoślCast* 73 (2); *SkarKazSej* 657b (5); *KlonWor* 52; *ZbylPrzyg* A4v.

»żaden (a. żadny) z nas« = *nemo nostrum PolAnt, Vulg* [szyk 34 : 5] (39): Rzekłá [mysz]/ kotku dármno wiśiśfz/ Bo iuź żadney z nas nie śchytrzyłz. *BierEz Kv*; *RejPs* 197; *RejJóz F4* (3); karłmy śię Wśzytczy ľudzka przygodá Bo iście žnas żadny niezwie Gdzie go/ á kiedy zbodá. *RejKup Bv*; *KrowObr* 213v; *RejWiz* 132v; *BibRadz Gen* 23/6 (2); plákał wzdycháiąc á mowiąc: Po śtu lat żadnego z nas żywego nie zośtánie ná świecie. *BielKron* 117 (3); *OrzQuin E*; *SarnUzn H6v*; *RejAp* 5v; *GórnDworz C2v*; *RejPos* 33 (6); *RejZwierc* 166v (2); *RejPosRozpr c3*; *BudBib Sap* 2/9; *SkarŻyw* 108; *CzechEp* 12 marg; *WerGośc* 230; *WerKaz* 279; Przypadków dáłższych żaden z nas nie zgádnie *KochPieś* 16; *KochTarn* 76; *GrabowSet C*; *OrzJan* 62 (2); *LatHar* 619; Abowiem żaden z nas śobie nie żywie: y żaden śobie nie vmiera. *WujNT Rom* 14/7; *PaxLiz C3v*.

Szeregi: »(jako) drudzy (tak) i my; my z drugimi« [szyk 2 : 2] (3; 1): *BielKron* 335v; przeto iáko drudzy czynili/ ták y my vczynimy [*quemadmodum alii fecerunt et nos faciemus*] *ModrzBaz* 4v; Chybáby X.K. miał inřzå Bibliå/ y inřzy poczåtek řtårego/ tåkże y nowego Teřtåmentu/ niź ten iefł w řtårych Hebrejřkich/ Greckich/ y Låćinřkich księgách: ktore my z drugimi v řiebie mamy. *CzechEp* 158; *ArtKanc* N2.

»my i dzieci (a. dziat(ecz)ki) (nasze)« (7): *OpecŻyw* 132v; pořli dźyećyę řemną iźbych my iechali a iźbychmy mogli żyć a nye vmrzeć my y dźyatki nařle *HistJóz* C4; *MurzNT Matth* 27/25; *BibRadz Gen* 43/8; *KochMon* 24; *LatHar* 699; *SiebRozmysł* H3.

»(nie tylko) my i (ale i abo) inszy (a. inny); my z inszymi (a. innymi)« [szyk 6 : 1] (5; 2): A te vczynki nie tylko nam/ åle y inřzym wřzyřtkim/ ktorzy z nåmi řå iednym ćiåłem pod iedną głowå [w] Pånie Chriřtuřie řå pożyteczne *WujJud* 234; *RejPosWstaw* [143²]; *CzechRozm* 67v; *SkarŻyw* A2v; *CzechEp* 130 (2); *WujNT* 773. [*Ponadto w przeciwstawieniu 1 r.*].

»ja i kaźdy z nas« (1): yefly Czo pyřłal tedj [!] pyřłal tak yakogo řprawvy a yko y ya y kozdj [!] znas czo řliřchim řhranyce *LibLeg* 10/155v.

»my (wszyscy) i kaźdy z osobna« (3): Pan/ iź nam/ y kaźdemu z ořobnå obiecuię dąć czås/ åbychmy řie vznåli *RejAp* 31; *SarnStat* 999 (2).

»(abo, choć) my (sami) abo (choć) kto inszy (a. inny)« (5): *CzechEp* 349 (2); *PaprUp* L; tåk iź choć my řåmi/ choć kto inřzy nå niebie åbo nå ziemi zå nåmi řię modli/ tedy řię modlić ma przez Pånå nårzego Iefuřå *WujNT* 693; *WysKaz* 32. [*Ponadto w przeciwstawieniu 1 r.*].

»my abo ktokolwiek« (1): Y to nas åbo kogokolwiek odřtråřzåć niema [*ne id quidem detertere nos, aut quenquam debet*] *ModrzBaz* 1.

»(ani) my (i) (ani) nikt« [szyk 1 : 1] (2): Tych řwarow nie rad widzę [...] Nie przyřtoiå nikomu/ pogotowiu y nam. *Prot* C2v; *ActReg* 43.

»(tak, ani, i) my i (jako (teź) i, ani) ojcowie (naszy)« [szyk 8 : 4] (12): *HistJóz* E2; *Diar* 34; bořmy Pånu Bogu nårřemu z grzeřzyli my y oycowie nårřy [*peccavimus nos et patres nostri*] *Leop Ier* 3/25 (7); *BibRadz* I 103d *marg*; *WujJudConf* 79; *WujNT Act* 15/10.

»my i (ani) potomkowie naszy, potomstwo (a. potumstwo) nasze« (4 : 4): *RejPs* 170; *DiarDop* 110; Kårzmy řie tedy cudzå przygodå/ prořzåc Pånå Bogå/ åby nas tåkich błędow y potomkow nårřych raczył vchowåć. *BielKron* 98; *KwiatOpis* D; *RejZwierc* 246v; *RejPos Rozpr* cv; s czegobyřmy my y potomřstwo nårře poćiechy nå potomne czåfy vżywåli *MycPrz* II A2; *PaprUp* K4v.

»przodkowie naszy i (albo, jako i) my« [szyk 8 : 6] (14): *RejPs* 162; *KromRozm* I N; myřmy porzådku åpořtołřkyego odřtåmpili/ ålbo nårřy przodkowye *KromRozm* III G6v; *Diar* 37 (2); *MrowPieř* A4; *BibRadz* I 1 (2); *RejPos* 103v (2); *BielSpr* 75v; *SkarJedn* 105; *ArtKanc* N11v; *PaprUp* Dv.

»(jako) (naszy) pierwszy) rodzice (tak) i my« (3): *RejPosRozpr* c2; Iåko pierwřze rodzice nårře tåk y naz dźieli grzech od Pånå Bogå *BialKaz* A4v; *CzechRozm* 24v.

»my i synowie naszy« (3): *OpecŻyw* 132v; *Leop Gen* 31/16 (2); *BudBib Deut* 29/29; *ArtKanc* D12v; A odpowiedåiåc wřzytek lud/ rzekł: Krew iego nå nas/ y nå řyny nårře [*Sanguis eius super nos et super filios nostros*]. *WujNT Matth* 27/25.

»(nie tylko) my, (a, ale i, i) ty; my z tobą« [szyk 8 : 5] (10; 3): Myfmy vbodzy/ a tys też vbogi *OpecŻyw* 86v; *WróbŻolt* 79/19; *RejPs* 133v (3); *Mącz* 492d; *OrzQuin* Aa5; iż nie tylko tobie krolu/ ále y nam/ y żonom nářzym/ lekkość vczyńiá. *RejPos* 43; *KochOdpr* C4v; *StryjKron* 672; *PudłFr* 71; *OrzJan* 132; Rzekli mu: Poydźiem y my z tobą [*Venimus et nos tecum*]. *WujNT Ioann* 21/3. [*Ponadto w przeciwstawieniach 15 r.*].

»(ani, jako i, nie tylko) my, (a, albo, ale i, i, jako i, tak) wy; my z wami« [szyk 18 : 9] (25; 2): *LibLeg* 7/41; *HistAl* K3; *MurzNT Luc* 16/26; Przyřzedřzy do nich Sámárytanowie/ mowili im iż też zwámi będyem budowác kořciól/[...]. Rzekli im kłiáżetá y kápłani/ řpolna rzecz ieřt káždemu Bogá chwalić ták wam iáko nam/ ále domu Bożego budowác nie řpolna *BielKron* 111 (3); *Mącz* 510a; *RejPos* 161v (3); *RejZwierc* Av; Y my fie w tym z wámi/ álbo ráczey wy fie z námi tu zgadzacie. *WujJud* 53v; *BudBib* 1.*Esdr* 4/2 (2); *BudNT* 2.*Cor* 1/21 (2); *CzechRozm* 172; *SkarJedn* 126 (2); iákoby nijáki frimark/ álbo zamiánę páńřtwá zá páńřtwo czyniác (*marg*) Wy w nářzych/ my w wářzych. (–) *StryjKron* 432; *BielSjem* 17; *WujNT Matth* 25/9 (4); *Fuimus sicut vos, eritis sicut nos*. Myfmy byli iáko y wy/ wy też będziecie iáko y my. *WysKaz* 45; *SkarKaz* 240a. [*Ponadto w przeciwstawieniach 19 r.*].

Przen (733) :

a) *Metonimicznie: Kraj, region, miejscowość zamieszkała przez zbiorowość, którą mówiący reprezentuje: nasz kraj, ziemia, miasto, nasze strony, tu gdzie my jesteśmy* (686) :

Wyrażenia przyimkowe: »blisko nas« (2): Stárał fie [...] áby mógl człowieká dořtác z Iuhry/ chcąc fie wywiedźcie ieřli ieřczce v nich ięzyk ábo mowá iednáka z Węgry tu blifko nas *BielKron* 434 (2).

»do nas« (61): ZInřzych krain do nas to przinořzå *FalZioł* I 9c (3); wřzakoř gdy ludzie z tich tam krain do nas przychodzå wřtydaiå fie tego powiadać *MiechGlab* *5v (2); *HistAlHung* A2; *RejWiz* 45; *Leop* 3.*Esdr* 2/18; *OrzList* hv; *OrzRozm* C2v; *BielKron* 190v (4); Ex remotissimis insulis aromata hic quaedam advehuntur, Z dálekich řtrón korzenie do nas przychodzi. *Mącz* 235a (4); *OrzQuin* M2; *SienLek* Xxx4v; Czemuby też kto nie wniořł owego obyczáiu do nas/ ktori ieřt we Włóřzech *GórnDworz* B8v (4); *BielSat* L3; *BielSpr* 58 (3); *KochMon* 27; *MycPrz* I B4v (2); *WierKróc* B2v (2); *ModrzBaz* 34v (4); *KochOdpr* C4v; *GórnRozm* I3; *ActReg* 24; *OrzJan* 89; áby *luxus* pohámowan był, á żeby z cudzych kráiów do nas przenieřión nie był. *SarnStat* 294; *GrabPospR* N2; *PowodPr* 25 (2).

~ *W połączeniu z okolicznikiem miejsca [w tym: tu (11)]* (16): *FalZioł* I 143c (2); Przyydzifz yutro do mnye do gořpody. (–) Nyewyem gđyie myeřzkařz. Azaby nye lepyey iżebyř ty do nas do kořcyołå przyřfedł? *KromRozm* I P3; *GliczKsiąř* E8; *RejWiz* 185; *BibRadz* *Ier* 29/28; ludzie bezecni/ y zinąd wygnáni/ do nas do Polřki przyřřli *OrzRozm* Gv; *Mącz* 313d; *GrzepGeom* Lv (3); *RejPosWstaw* 21; *MycPrz* II C; DO nas miły Zophokles záiedź w Ruřkie kráie *PaprPan* F4 (2); *SarnStat* 283.

W charakterystycznych połączeniach: z daleka, z dalekich stron, z tych tam krain, z cudzych krajow, z inych ziem, z zamorza ... do nas. ~

»od nas« (11): *BielKron* 26v (3); *Mącz* 398c; Fráncyja ieřt zá Niemieckå Ziemiå/ przetoř dálęy ieřt od nas niř Fráńkonia. *GrzepGeom* Lv; *RejZwierc* 251v; tåm á nie indźiey [.,] dźiatki ná náuke posyłano, iáko teraz od nas do Włóch *JanNKar* B3v.

~ *W połączeniu z okolicznikiem miejsca* (4): *OrzQuin* Y3; Otoř iż od nas z Włóch więle fię do Polřki złych rzczy przynoři *GórnRozm* I3 (3). ~

»około nas« = *in circuitu nostro Vulg, PolAnt* (5): Y dał ie pod moc wśłyftkich Krolow ktorzy łą około nas *Leop Bar* 2/4; *RejZwierc* 255v; wśłyfcy narodowie ktorzy mieszkaia około nas/ zebrali się k nim z bārzo wielkim wołykiem. *BudBib* 1.*Mach* 5/38 (2); Około nas/ w Węgrzech winnice/ w Mołkwi futrá *GostGospSieb* +4.

»u nas« = *apud nos Vulg, PolAnt, Modrz; a nobis PolAnt, Modrz; domi Modrz* (607): *BierEz* B2; *OpecŻyw* 37v; *FalZioł* IV 28c (3); *BielŻyw* 113; *MiechGlab* *2v (5); *RejRozpr* Cv (3); *RejJóz* K5 (3); *SeklKat* Sv; *RejRozm* 393; *RejKup* e4v (2); A ftąd może być/ iż ktho v was rzecon iefth mądry/ v nas winien może być wezwan. *HistAl* K5v (3); iż to łą sprawy kápłánłkye/ y zá to po wśfem krzełciyańftwye od czáfow ápoftolłkich myany były/ y dziś łą nye tylko v nas/ ále y v Grekow/ y v Ruśi *KromRozm* III K7; *Diar* 35 (2); Tego u nas wszytkiego już nie masz, wykruszyło się to z naszej RP wapno *DiarDop* 109 (3); *GliczKsiqż* A3 (2); *LubPs* aa4; *GroicPorz* i4 (2); *KrowObr* 191v; A krzyżyki miewaia [mnisi] drudzy ná kápturze. Ale im nie pomoga nic ony krzyżyki/ Bārzo przykro kuklaia v nas [= *w piekle*] ty nędzniki. *RejWiz* 161 (7); że nie máłz iuz narodu áni krolełtwo [!]/ gdzieby nie ślał Pán moy ciebie ślukáiac : Aże wśłyfcy powiađáli: Niemáłz go v nas. *Leop* 3.*Reg* 18/10 (4); *OrzList* bv (7); *LeszczRzecz* A6 [2 r.]; *RejZwierz* 12v (3); a nie tylko się to v nas przygadza/ ále y w onych zacnych oficynách częłtokroć się onym zacnym á pilnym miłtrzom to trefuie *BibRadz* *5v (4); oto Kupcy w Polńce niłzcieia/ oto drogość v nas wielką *OrzRozm* S4v (17); iefli chcecie v nas ftac gołpoda możecie/ mamy dofyć liána *BielKron* 13; Napierwey fie rodzaj Cygáńłki v nas y w Niemcech vkazał *BielKron* 261v (57); *KwiatKsiqż* H2v (2); V nas tribus w mieściech może być zwano bráctwo/ cech/ burłá/ rotá *Mqcz* 464a (23); *OrzQuin* E2 (7); *SarnUzn* B6v; á ták elementum v látinów/ v nas záczeńie náłłufniéy przezwane może być. *SienLek* Vuu2 (7); *RejAp* 8 (8); bo około bitwy w łzránkach wśytko ináczey v nas/ niź iefł we Włofzech. *GórnDworz* b2; Iż tho w łzpaniey/ y w inych krolełtwach iefł ten obyczay/ y v nas też to łnadź pirwey było *GórnDworz* R6 (25); *GrzepGeom* A4 (4); *RejPos* 225; *BialKat* 153v (2); Iákołz v nas Niemieckie Tálary náłtály/ Tákze też wśłyftki rzeczy żywności zdrożály. *BielSat* B4v (5); *RejZwierc* B3 (21); Dział Turcy nie wożą ná kołách iáko v nas/ ále ie nołzą ná Wielbłądziech *BielSpr* 55 (7); ktorzy takiełz/ iáko ná on czás Donátyłtowie/ mowicie: v nas Chriłtus/ w Witęberku/ w Genewie práwdziwa wiára. *WujJud* 116v (4); *WujJudConf* 213; á Lácina lub Włofzczyzná z Niemczyzná moc v nas biorą *BudBib* B4v (4); *MycPrz* I Bv (5); Ná Szychty álbo ná Powrółce v nas nie rabiáia/ ieno w Czechach álbo w Moráwie. *Strum* F3v; v tych żłobów [...] bywaia v nich śłupy/ które zowá Śłężacy Pidłem/ Mázurzy Mnichem. Ale vnas po Polńku po proftu Śłupy. *Strum* G4 (8); *WierKróc* A3; *BudNT przedm* a4 (2); *StryjWjaz* A3v; *CzechRozm* A6 (2); *PaprPan* A2 (6); Częłtołmy to widzieli/ że ták wielkie mnołstwo zboża od nas wywożono/ iż po wielkiem vrodzáiu/ wielki niedořtátek był v nas zboża [*difficultas annonae domi sit*]: tákze też y miás/ y fyrow/ y inłzych rzeczy. *ModrzBaz* 33v; Bo ácz się to w Rzymie godziło [*prosić dostojeństw*] gdzie wrzędy były doroczne/ nie iuz się dla tego v nas godzi/ gdzie wrzędy łą dożywotne. *ModrzBaz* 43 (45); *SkarJedn* 402; *Oczko* A4 (15); *SkarŻyw* 99 (3); *StryjKron* 59 (4); *CzechEp* 65; Acz v nas ma záváłdy mieśce pierwłze cudzoziemiec. *KlonŻal* D3v (5); *ReszList* 158; Bo dokąd tá łwawola pohámowána v nas práwem vprzywileiowanym nie będzie/ nie będzie nigdy w Polńcze dobrze *WerGośc* 265 (2); *BielSjem* 2 (4); *PudłFr* 32; *BielRozm* 11 (4); POLAK. Tákiego obierána iákie iefł v nas/ ziemiá żadna

nie ma ná świećie *GórnRozm* A (22); trzefiono łzperowano iako w Wołofzech włańnie tak łie vnas dzialo *Paprup* 14v (6); *ZawJeft* 39; Weirzyciesz winsze narody gdzie rżadni rzeczy idą niz vnas co się dzieie. *ActReg* 24; Curio – Nąwizłzy radni pąn, łpřawca wżizłtkiey radi, cakowi [*! lege: takowy*] iełt marłzolek vnąs. *Calep* 279a (2); bo iż nie iełt nietylko v nas ále w káždym narodźie nikt ták łprołny áni ná rozum łwoy niedbáły *GostGospSieb* +2 (4); *Phil* E3; *OrzJan* 99; *LatHar* ++7 (3); Hebráilm/ to iełt włańność Hebreylkiey ábo Zydowlkiey mowy/ ktora v nas nie iełt we zwyczáiu. *WujNT przedm* 30 (13); *JanNKar* F2v (2); Téż y v nas iáko v Wenetów chciano mieć *Magistratum sanitatis*, kótrzyby lékarztw y Apték dogłądáli. *SarnStat* 294 (6); *GrabPospR* K2 (4); *KlonKr* B3v; *KmitaSpit* A2 (2); W náłzym Krolełtwie Polłkim/ z łálki Bożey iełt práwo/ [...] á což kiedy owá wolność/ ktora wżemu dobremu v nas iáko pień zálega: te práwá naprzod odmienia *PowodPr* 64 (21); *SkarKaz* 489b; Bo gdzie w tym popráwy łkuteczney w oyczyńnie náłzey nie będzie/ tedy vyrzimy/ [...] że w rychle v nas będzie więcey ięzycznych/ á niżeli ręcznych dáleko potrzebnieyłzych łług / Rzeczypołp *VotSzl* C2; pewnie iełli w ktorym Krolełtwie/ tedy v nas łácnoby było o pieniądze *VotSzl* D2v (7); *CiekPotr* 25; *CzahTr* Ev; *GostCast* 5 (2); Flándrya y inłzy Niemcy zakon twoy ł. podeptáli. V nas trochę ołtátkow łług wiernych twoich *SkarKazSej* 663b (3); *KlonFlis* G4; *KlonWor* 7.

~ W połczeniu z okolicznikiem miejsca [w tym: w Polszcze (57), tu (21), tam (5)] (113): *ListRzeż* w. 3; Ktore [ziola] łie za morzem rodzą: y tu v nas. *FalZioł* +6 (3); *MiechGlab* *4; *SeklWyzn* e2; *RejJóz* L8; mowyl pan thwoy. yanku łam yełt v náłz we włzy *LibMal* 1548/146 (2); *KromRozm I* K4v; *KromRozm II* bv; *DiarDop* 111; Ci nie wiem co zá vrząd też tám v was máią/ Aleć wiere tám v nas nic o nie niedbáią. *RejWiz* 161 (5); *OrzRozm* A3 (11); Przyrzekał ten Paweł/ iżby było połowicą Korzenie táńlze v nas włzędzie w Europie/ y łwiełłze/ y lepłze/ niż tho co Portugalczycy w Okręćiech przywożą *BielKron* 436v (9); kótrého [najwyłszego kapłana] tu v nas namieltnikiem ARCYbikup Gnięźnielńki iełt *OrzQuin* S3v (6); *SienLek* 13 (2); *RejAp* 197; Ten łłuch práwi v nas iełth w hordzie o tobie/ iákobył dwie głowie nołł *GórnDworz* P (2); *GrzepGeom* A4 (4); *BialKat* 118v; *HistLan* A3; *RejZwierc* [28²] (3); *WujJud* A4; *MycPrz* II A2v (2); *Strum* F3 (4); *WierKróc* B2v; *BialKaz* I; niechże czyta drukárzow Mołkiewłkich (ktorzy tu iuz v nas od kilka łat łą) obmowę *BudNT przedm* c5v (3); *Paprup* B3v (4); Byli też y łi/ ktorzy v nas/ to iełt/ w połrodkn Polłki [*qui apud nos, hoc in media Polonia*]/ Kláłtory ludźiom obcego narodu przywłáłzczáli. *ModrzBaz* 132v (2); *Oczko* 9v. (2); Lecż v nas á zwłáłzczá tu w Litwie miedzy Rułią/ wiára w Bogá ginie *SkarŻyw* 36; *MWilkhist* Ev; *CzechEp* 187 (2); *NiemObr* 172; (podpisek) powiedział: Coć mamy wadać albo ukazać, kiedy tego nimasz u nas przy księgach *ZapMaz II G* 78/407; *ReszPrz* 74 (2); *BielSjem* 3; *GórnRozm* A (6); *Paprup* E3 (2); Naydzieł inłzych dołyc v nas pożytkow w Mázowłzu/ w Podłáłzu/ w wielkiey Polłzcze/ ná Wołyniu/ ná Zułáwie/ ná Pomorzu/ y indziey *GostGospSieb* +4; *GórnTroas* [3]; *LatHar* +4 (3); *WysKaz* 39; y v nas w Polłcze ná wzór tych łłzkól Włołkich, inłze łłzkoły budowano *JanNKar* C2 (2); *KlonKr* F3v; *KmitaSpit* C2; á obacźmy iáko łie im w Krzełćiańłtwie á zwłáłzczá v nas w Polłzce dołyc dzieie. *PowodPr* 28 (5); *VotSzl* C2v [2 r.]; *SkarKazSej* 685a; Dżiczyńná poty náłzá/ poki v nas w domu/ W oborze/ ábo w klatce: nie bierz iey nikomu. *KlonWor* 25.

W przeciwłstawieniach: »u nas ... gdzie indziej (4), w dalekich (a. inłszych) stronach (2), za morzem, nigdzie indzie, u połstronnych, w inłszych pańłtwach, tam« (11): Wirozumielisme thełz

themu niedostatku, ktori niethilko, u nas iest alie y w inflich stronach, iako w Krakowie, w Ruśsi, y w Czechach y ikoro wfendzie *ListRzeż w. 5*; y inflich rzeczy ku lekarztwam prziflufzaiączych: ktore fie za Morzem rodzą y tu v nas. *FalZioł III 1*; Tam ludzie dwa kroć dłużej żywi bywają niżli v nas. *BielKron 271*; áczkolwiek też w polach/ íam od siebie roście/ á wfzákże w dálekich ítronách iáko w Arábiey/ w Syryey/ ále nie v nas. *SienLek 199v*; *GórnDworz F2*; *RejZwierc 38 (2)*; poły ktore v nas nic nie ważą/ ále v poítronnych máią to íobie zá rzecz ważną *MycPrz II C*; *ModrzBaz 35*; *GórnRozm D2*; iest v nas dáleko więcej/ á niżeli gdzie indziey. *VotSzl B4v*.

Wyrażenie: »jako dziś u nas« (3): y naprzod píímá po Graecku czytano (iáko y dziś v nas po Lácinie/ w pierwfzey części Mízey ś. prorocwá/ lífty Páwła S. y Ewángelie czytáią) potym bíkup miewał do ludzi kazánie *WujNT 615*; IZ byli ná on czás/ iáko y dziś v nas/ tácy zwodzićiele *WujNT 796 (3)*. ~

b) Metonimicznie: *Współczesność, czas, w którym żyje mówiący i ludzie mu rówieśni (47)* :

Wyrażenia przyimkowe: »do nas« (11): ípííal kfiąg trzyíthá/ kthore nie wfzytki przyíży do nas. *BielKron 273v*; *KwiatKsiąż H2 (2)*; *GrzepGeom A3*; y obwieízczoną ludziom wiarę przez wfępowánie y íukceíyá Bíkupow aż do nas przychodzącą *SkarJedn 103 (2)*; *Oczko 2*; ták y w kościele Chrześcijáńfkim od czáfow Apoítołfkich aż do nas chowáią íiedm czáfow ábo godzin *WujNT 439 (4)*.

»za nas« (3): ízaíz ty niewieíz/ íż to íą dawne rzetzy/ y nie zá nas íię wfztzęły w kościele íwíęty m krześcijáńfkim? *KrowObr 26*; *RejWiz 185v*.

~ *W przeciwstawieniu*: »za nas ... zdawna« (1): Práwdę mowííz/ íż nie zá nas/ ále zdawná/ iest Antykryít/ íeftze zá Apoítołow íwíętych *KrowObr 26v*. ~

»przed nami« = *ante nos PolAnt, Modrz (24)*; *RejWiz 38*; *RejZwierz 106*; *BibRadz Eccle 1/10 (2)*; *BielKron 79*; *KwiatKsiąż H2*; ábyfmy tych náíładowáli: ktorzy przed námi przeízli: A óni z nas ráduiący íye/ przyczyniáli íye zá námi *BiałKat 148v*; *WujJud 169*; *BudBib Eccle 1/10*; *ModrzBaz 1 (2)*; Idźcie zá tymi Greckimi Doktormi/ ktorzy w tych piáci íet lat przed námi/ z ízczere⁹⁰ íercá z kościołem íię Rzymfkim íednoczyli *SkarJedn 353 (2)*; íubtylną obíerwácyą puściém ná ítronę [...] ktora do tąd wfzyítkich práwie przed námi wíeków/ nietylko goípodarze/ ále y nawieízfé Philofophy báwiłá *Oczko 29v*; *SkarŻyw 456*; *NiemObr 12 (2)*; *Phil D4 (2)*; *SarnStat 632 (2)*; *SkarKaz 383b*; *SkarKazSej 662b*.

~ *Szereg*: »i dziś i przed nami« (1): Y wíele íwíętych y džíś/ y przed námi/ bez modlitwy do czytánia/ iáko y my do íłuchánia íłowá Bożego nie przyíftępuiem *SkarKaz 82b*. ~

»po nas« (9): *RejPs 33*; *KromRozm I F3*; *BielKron 337v*; *KwiatKsiąż H2*; *SarnUzn B8v*; íłuży nam teraz ninieyfzy [czas]: íłużyć będzie drugi po nas przyíżyły. *CzechEp 68*; Iáko poíty/ íáímużny/ modlitwy/ vtrápienia cíáíá/ odpufy/ ktore cí co zoítaną po nas będą chćieli czynić y Pánu Bogu ofiárowác zá nas. *WysKaz 39*; muśi káżda *aetas* ludzi po nas będących z podžíwiením częíto W.M. wfpomínác *SarnStat 421 (2)*.

a. Celownikowa forma »nam« *w funkcji partykuły ekspresywnej (29)* : Dayże cie pan Bog chował nam na dłuęie czáfzy Mogli bych my íie chełpic íż ziskali názy *RejJóz L7*; Acż nam to trudno przydzie ífcieć powim tobie ífcieć íie nam y ociecz nie raz wleb zákrobie Kiedy mu przydzie poílac tam Beniamina *RejJóz N2v*; Nie doydzye íyem podobno/ bo nam krol choruie. *RejWiz 104 (2)*; RAMízowie to ítáry dom/ lecz nam iákoś íchodzi *RejZwierz 89 (9)*; Ale mi o gęś idźie bym nie

przedłużył/ przepiecze fye nam/ á groch fkwáśnieie *OrzRozm* Qv; tylko o iednę rzecz nam idzie/ tho iefth/ mamy łam fwinę prośną boimy fie by nam nieporzuciłá od tego pukánia z dział. *BielKron* 311v; Pánie wierę mátko Boża/ Iákoś nam nieplenne zboża. *RejZwierc* 234v; Nadobnie fie nam mielza tá náłzá pátria/ Cochmy byli *sub lege* teraz *sub gratia*. *RejZwierc* 249 (3); (*nagł*) Kierdeyowie. (-) SZkodá tych czyftych chłopow że nam zyálowieli/ Snadźbyfmy do wżytkiego z nich chutliwze mieli *PaprPan* E2v; Wízák o tym dobrze wiecie iże [*Grakus*] pięknie fłynie. Słynie tu nam y z meřtwá fłynie z dobrej ípráwy *PaprPan* Ddv (6); Tuś nam poległ *IANIE* drogi/ iáko przy oycowey/ Głowie Mecoenálowey. *KlonŻal* B4v; *CzahTr* L2v; Co zá mol ieft? ták írodze nam Pánnę gryżący. *PaxLiz* Bv.

Fraza: »żyj nam« (2): Zyi nam Pánie te godziny Táki iáko Phenix iedyny *KmitaPsal* A3v; *GosłCast* 10.

2. Oznacza mówiącego łącznie z drugą osobą; *my dwaj*; *nos PolAnt*, *Vulg*, *Cn* (369) : *ZapMaz III T* 1/206; Iako mnye sz Brathyem szczasnym thy dzaly o kthora nyasz Stanyslaw Bernathovycz pozywa doszthaly szya dzyalem vyeicznym *ZapWar 1516 nr 2123*; *March*¹ A2v; *BierEz* O; O námileyfły fynu/ ij tzos to nám vdzialal/ oto iá ij ocietz twoy [...] Iozeff bolaiątz sfukalifmy cie. *OpecŻyw* 33v (11); *ForCnR* B2; *HistJóz* B (2); *MetrKor* 46/47 (2); *FalZioł* IV 34b; *LibLeg* 7/36v (19); *RejJóz* E4v (4); *RejKup* g8v; *MurzNT Luc* 24/29 (4); *KromRozm II* r (2); *KromRozm III* Q4; *BielKom* G6; *KrowObr* 212v; *RejWiz* 132; ífli zá nim [*Jezusem*] dwáy flepi wołaiąc á mowiąc: Smiłuy fie nád námi fynu Dawidow. *Leop Matth* 9/27 (13); Kto kogo nágani w fláhectwie/ táki fie ma wywiełć ífelciá Sláchćicow/ á to dwa máią przyiędz/ że ieft nam brát z oycá/ á cztery z wtorego álbo z trzećiego pokolenia/ iz ieft Sláchćic. *UstPraw* A4v; *KochZuz* A3 (8); miedziany [*garnek*] rzekł do gliniánego [...] Powiedzyał mu gliniány/ zle mi ípołu s tobą/ Bo iáko wiátr powienie/ wnet fie nam tłuc s łobą. *RejZwierc* 117v; *BibRadz Gen* 3/2 (19); *BielKron* 1v (6); *GórnDworz* T2v (5); Y rzekł ieden drugie^{mv}: Przyiácielu miły/ nie bądź miedzy námi przeczánie ktoryby znas był lepfzy *HistRzym* 95 (18); *RejPos* 110v (5); Thámże mowi ieden z onych złoczyńcow co byli obieźzeni/ íromočil go mowiąc/ Iefliżeś ty ieft on Kryřtus/ wybawże łamego siebie y nas. *GrzegŚm* 38; á iákaż to ípráwiedliwośc twoiá mnie kázác wieśc com fie iedną gálerá żywił/ á ty ich tyfiąciami łupifz [...] rozłádz miedzy mną á miedzy łobą kthoby godnieyfzy był obieźzenia miedzy námi. *RejZwierc* 135 (5); *RejPosRozpr* c [2 r.]; Y fnił fie nam fen nocy iedney mnie y iemu/ obieamá wedle wykłádu fnił fie fen. *BudBib Gen* 41/11 (10); *BudBibKaw* A2 (5); *HistHel* B2; Y przyřzli do niego/ Iákob/ y Iohan/ fynowie Zebedeowi/ mowiąc/ wczýcielu/ chcemy ábyś to ocz prośc będziem wczýnił nam. *BudNT Mar* 10/35 (18); *CzechRozm* 2 (5); *SkarJedn kt*; iefli ty/ powiáda/ wlewo poydziefz/ ia wpráwo: á iefli ty w práwo/ ia wlewo: áby íwarow miedzy námi y flugami náłzemi niebyło. iefteřwá łobie krwią powinná *SkarŻyw* 283 (24); *MWilkHist* Kv (11); *CzechEp* 19 (5); *PudłFr* 14; *BielRozm* 2 (6); Więc iutro niechay cię naydę ná tym mieyfcu/ [...] Wiemci ia że tá náłzá mowá nic nie zbuduiewá/ ále oto náłekcemy łobie wřzy y czás nam miłey zeydźie *GórnRozm* H3; *ZawJeft* 40 (2); *ActReg* 86 (2); Apollo: bądź gotowy z twą lutnią wełołam/ Przygráwác/ bo łam temu bez łiebie niezdołam. Niechay ípółecznie známi y Muze řpiéwáią. *OstrEpit* A2; *LatHar* 725 [2 r.]; *RybGęřli* C; *WujNT Mar* 10/35 (70); *SiebRozmyřl* H4v; *KlonKr* F4v; *SkarKaz* 82b [3 r.]; *CiekPotr* A3 (11); *GosłCast* 28; *PaxLiz* D [2 r.]; *PudłDydo* B3.

W połączeniu z przydawką [3 r.]: *RejWiz* 160; Rączże tedy Oświecone á miłościwie książę/ ten tak chwalebny podarek od nas powolnych fłuźebnikow fwych miłościwie á wdzięcznie przyiąć *BudBibKaw* A3v; *WujNT* 1.Cor 4/9.

W przeciwstawieniach: »my ... wy (7), oni« (8): *BibRadz* 1.Cor 9/25 (4); *BudNT* 2.Cor 13/9; My głupi dla Chriftuśá; á wy roftropni w Chriftuśie. myśmy fłábi/ á wy mocni: wy zacni/ á my beze czći. *WujNT* 1.Cor 4/10.

Wyrażenia: »my dwa« [szyk 11 : 1] (12): *RejKup* Iv; Byli też nas dwa brácia z narodu iednego Synowie Eliábá człeká pocźciwego. *RejWiz* 160; Trzećiego dnia po moim porodzeniu/ porodziła też y oná/ y bylichmy pośpołu/ tak iż żaden iny niebył z námi w domu/ chyba nas dwie [*nobis duabus*]. *Leop* 3.Reg 3/18; niech oni to rozładzą miedzy námi dwiemá [*inter duos nos*]. *BibRadz* Gen 31/37; *BielKron* 215; tedy oni [rodzice] wźiawłszy nas dwu fynu/ wyfzli precz z domu dla wielkiego vpadku fwe^{go} *HistRzym* 131 (4); *BudBib* Dan 13/35; *NiemObr* 25; *KochFr* 16.

»ktory(ż) z nas« (3): Y rzekł ieden drugie^{mv}: Przyiacielu miły/ nie bądź miedzy námi przeczanie ktoryby znas był lepłszy/ ále iednę rzecz vczyńmy/ á ktoryż by znás tego nieprzewodł/ tedy bądź sługá drugiego. *HistRzym* 95 (2); *SkarŻyw* 436.

»my oba, obadwa, oboje« [szyk 12 : 3] (7 : 4 : 4): *RejJóz* H2v (2); *KromRozm I* P3; *RejWiz* 90v; *KochZuz* A4; Myfmy fię ciebie rozmiłowáli/ á dla thegoż przyzwol nam á vczyń to dla nas obudwu [*commiscere nobiscum*]. *BibRadz* Dan 13/20; *BudBib* Dan 13/20; Amen/ niech tak będzie: niechayże też y tobie da dobry dzień: y niechay nam obiemá/ y wźem innym wiernym błogofławi. *CzechRozm* 40v; *KochFr* 97; powiędział Andrzej gulik y zmalzonka fzwoyá yfz my dziekuiemy oboie fpolecznie fzwagrowy fzwoiemu *ZapKościer* 1587/72; *ZawJeft* 41; ále przerzeczeni złoczyncy zá ich wyfłętki przez Stárofty y Vrzędniki oboiu nas [*Króla i Mistrza Zakonu*] [*utriusque nostrum* *JanStat* 879] práwnie niech będą karáni *SarnStat* 1100; *CiekPotr* 3 (2); *PaxLiz* Ev.

»my sami« (1): á my telko fami przed wfzytkiemi widzácemi będziemy boiowác [*Nos autem soli videntibus omnibus preliabimur*] *HistAl* H8.

»żadny z nas« (1): iuż żadny znas niemoże małżeńftwá złámác/ bo fie thego dowiemy przez tę kofzulę. *HistRzym* 107.

Szeregi: »my to jest ty i ja« (4): A przykłada támże: Yáko y my (to yeft ty á ya) yeftefmy yedno *KromRozm II* rv.

3. *Pluralis maiestaticus*; „my” oznacza osobę mówiącego jako przedstawiciela władzy: króla, księcia, papieża, biskupa (w aktach lub wypowiedziach uroczystych); *nos* *Vulg*, *PolAnt*, *JanStat* (2126) : A thako rofkazuemczy aby thy fczefsfarzem od nas mowyl y fbafzamy *LibLeg* 8/25v; Ofświeczona kxiežno Czorko nalfza myla. Dano nam lyfth t.m. fchtorego yzefmy frofumyely t.m. bycz brzemyenv *LibLeg* 8/132v; a mi zlafky nalfchey [...] to woyewodztwo yemvfmi miecz dopvfczyly *LibLeg* 10/65; niechbi thego naprzod niebilo zadnego zawodzenia miedzi namy [.] miedzi sobá *LibLeg* 10/92; a gonczow y pofflow fwoych mi do was bratha fwoyego mnohich nyebedziem poffilaczy *LibLeg* 10/97; y teras y potim dla tey przyazny ktora yeft miedzi namy amiedzi Czefsfarzem Thur: *LibLeg* 11/27; Gdiz poffel wáfz do nas y do naschego fortvnneho a wissokiego panowania przifchedl od was y od sina waschego powiedzial doftatecznie przed namy o czobi do nas od was prziflan *LibLeg* 11/87; Kyedi poffel nalfch

bandzye v Bałch powyę yłch po odyechanyv yego od nałch yadacz na drodze śchliłchal *LibLeg* 11/174v (584); a rołkazaliłzmy powyedzyecz ze yełth wolya nałła aby połzel knąm przyłsedł kyedy chce *MetrKor* 38/321 (37); A pán łie nán ofunie rzekątz: By ty wiedziál tzo my wiemy/ podobno by wolál milczecz? *ForCnR* D3v; *March*³ D4; iz ktoby łie mieniel miecz krziwdę od kogo na wodzie aby przed nas pozwał, amy obiecwyemy na Rokv to vnzavacz *ComCrac* 13 (14); *ConPiotr* 34v; *RejJóz* K4; *ZapWar* 1545 nr 2646 [16 r.]; Porus Indyijski krol pozdrowienie: [...] žal nam zaprawdę [*Nobis enim molestum*] tego bárzo dlá tey krzywdy ktorą ciężko ćirpicie *HistAl* E7v (42); *KrowObr* 31 (2); *Leop Esth* 16/18 (7); ktorey winy ma łię nam dołtác dwie częłci/ á Woiewodzye trzečia. *UstPraw* A2; My w tákowey rzeczy łkázuiem/ iz Andrzey ma dołyc vczynić Bártołzowi zá rány. *UstPraw* D4; Też my vłtawili/ iz koždy rękoymia niema w ładzię nic záłtawowác *UstPraw* F4v (83); *BibRadz Esth* 16/20; *BielKron* 123 (24); *HistRzym* 12v (2); *BielSat* [I4]v; *BudBib* 3.Esdr 4/42 [2 r.]; *HistHel* D2; *KarnNap ktv* (13); *SkarJedn* 245 (4); *SkarŻyw* 171; *ZapKoscier* 1582/32v; Boć go [*piekla*] nie náczás zbudowál Ale ná wieki zgotowál. Nam/ iteż náłzym Anyołom A łnami włzytkim złym ludziom. *MWilKHist* F (2); *StryjKron* 125; *BielSjem* 14 (4); Sigismundus Tertius Dei Gra Rex Poloniae rc rc Magnifice syn^{cere} nobis dilecte. Z listu wń ktorys donas pisał 6 Marty wyrozumielichmy prozbę wń *ActReg* 126 (36); żebyłmy my/ zá rádą Rad náłzych y pozwoleniem Połłów Ziemiłkich/ ták w tym połtąpili/ iákoby było nalepię y nauzytecznię Rzczypołpolitęy. *SarnStat* 88; y gdy potym nas Pan Bóg ná Królewłki łtopień włádzic raczył *SarnStat* 195; tedy ma byđż pozwan przed nas/ álbo *ad iudicium generale ordinarium Regni*. *SarnStat* 577; które od Nas/ y od rodzonęgo brátá náłzęgo/ Páná Włádyłławá/ Węgielłkięgo y Połłkięgo Królá/ [...] mieli obowiazáné y zápiłáné *SarnStat* 978; która to ziemiá Bełzka [...] nikomu innému/ iedno nam przynależálá y przynależy. *SarnStat* 1053 (740).

W połączeniu z przydawką [w tym: my + sb (w tym: n-pers (73)) (116), my + ai (3), my + part praes act (2), my + jako + sb (7), my + jako + pron (1); zawsze: my + przydawka] (129): yłch my yako łtrycz krolya Lodwyka chcemy radzy bycz połrothkyem *MetrKor* 38/502; kthori przilłal Sandzyak nałsz do nałsz pana łłwoyego. *LibLeg* 11/141v (12); *ComCrac* 14; My Alexánder Bogá nawyłzłłego Iupiterá lyn ná niebie/ á Filipá krolá Mácedońłkiego ná ziemi *BielKron* 337v (2); MY Ian Olbrácht/ rc. dáiemy znác *SarnStat* 9; my iáko głowá/ z pány Rádámi/ y z ołmią Deputátów Połelłkich/ ładzić/ y przy wietłzýy częłci concluzią vczynić mamy *SarnStat* 153; my Bodzántá z bozkięgo przeżrzenia y Stolice Apołtołłkięy/ Biskup Krákowłki *SarnStat* 186; do nas iáko Páná y przyrodzonęgo dźiedzicá/ [...] záłię wroćili łie *SarnStat* 1053; MY Brát Páweł z Ruzdorffu/ Błogolławionęy Pánny Máriięy domu Niemieckięgo Ierozolimłkięgo Miłtrz wielki: Oznáymuiemy ninieyłzym łłtem *SarnStat* 1085 (113).

W połączeniu ze zdaniem przydawkowym (4): Tedy y my/ którzy namielłtnictwo pieczołowánia ludzkięgo poruczoné niełiemy/ imięniem łprawiedliwołci/ prawdy w prawdzie łzukamy *SarnStat* 155 (4).

W szeregu z nazwą urzędnika (32): My áni náłzy Stárołtowie niemamy nikogo ładzić o rzecz hániebną bes łłtác *UstPraw* A2v (7); *ZapKoscier* 1582/33 (2); *ActReg* 144; A włzákże żeby nam álbo Piłárzóm náłzym od koždy becłki po łzełci grołzy dawáli. *SarnStat* 389; tedy przed Námi/ álbo ofobnym Kommilłsarzem náłzym [*coram nobis aut coram speciali Commissario nostro JanStat* 1023]/

którego ktemu nąznącymy/ będą powinni odpowiedać *SarnStat* 957; ták wiele zá winę Nam álbo Célnikowi nálezému będzie powinien odliczyć y záplácić. *SarnStat* 1239 (22).

W połączeniach szeregowych (35); *LibLeg* 6/158v (4); My dopiro zradami náflemi y z poŕly Ziemŕkiemi vedlia sprawy Commifarskiey niektore liŕty podniefiemy *ComCrac* 13; *UstPraw* 14v; Zygmunt ná ty ŕłowá powiedzyał po Lácii: Boże day áby to z iechánie náfze ku pożytku było/ nam y poddánym náfzym/ y wŕzey rzeczy poŕpolitey Krzeŕcijiánŕkiey *BielKron* 414; przez Nas álbo Stároŕty ábo Vrzędniki náfzé [*per Nos aut nostros Capitaneos, seu Officiales JanPrzyw* 18] *SarnStat* 894 [*idem* 160]; My tedy z Rádą náfzą y Poŕly Ziemŕkiemi y ŕtany ná ninieyŕzym Séymie zebránemi [*ustawiamy*] *SarnStat* 1216 (28).

Frazy: »tak się nam widzi« (2); yzesz v vyelka C.m. wyelky pan y rozvmnieyŕchi miedzi wŕzitkymy pani Chrzeŕczyaskymy y tak sye nam wydzy yz w ktorich naschich rzeczach bedziem nasche poŕli flacz do v. v. k. M. *LibLeg* 11/54v (2).

»(to) (by) się nam zda(ło), jeśli by się nam zdało« [*szyk zmienny*] (9 : 1); Thobisye nam yeŕcze ktemv zdalo abi krolowa yey m. radzyla sye w tich rzeczach nietilko podŕkarbiego [...] ale tesz y ynich panow *LibLeg* 11/43 [2 r.]; *BielKron* 224; *SkarJedn* 314; *ActReg* 126 (2); OKoło oględowania przez ŕtárŕzego Zydwŕŕkiego zakłádów/ które będą przynáfzáné do Zydwŕów/ nie zda fie nam to rzecz ŕlufzna vczyniona [*non videtur nobis factum conveniens JanStat* 1126] *SarnStat* 261 (4).

Wyrażenia: »nam (szczyrze, a. wiernie, a. uprzejmie, a. zacnie, a. zwłaszca) miły« (34); *MetrKor* 34/133 (2); Sigismundus Tertius Dei Gratia Rex Poloniae magnus Dux rć Wielmozny vprzeimie nam miły *ActReg* 172 (2); Przy czym byli przerzeczeni/ Naiáfnieyŕzy brát náfz Pan Alexánder álbo Witówd/ Wielkié Kŕiáżę Litewŕkié/ etc. nam namilŕzy [*charissimo JanPrzyw* 11] *SarnStat* 888; Wŕzyŕtkim y káždému z oŕobná Stároŕtóm/ á miánowicie Krákowŕkiému/ [...] nam ŕczyrze y wiernie milym [*syncere et fideles nostri dilecti JanStat* 725] łáfkę náfzę Królewŕką. *SarnStat* 906; Dan przez ręce vczŕiwégo Oycá Piotrá Myŕzkowŕŕkiego Króleŕtwá náfzého Podkánclérzého etc. nam wiernie miłégo. *SarnStat* 1215 (27). *Cf* »wierny nam miły«.

»my sami, nam samemu« (32 : 2); thy wŕziŕthky zyemye náfzy przothkowye bozą pomocza y my theŕz pothym szamy náfzą ognysthá schabla y glodem pobraly *LibLeg* 7/40v (8); A nam lámému o dobrá náfze *iuxta praescriptum Statuti* czynić/ y onych dochodzić wolno záwŕze będzie. *SarnStat* 138 [*idem* 856]; Z Tych iednák reŕt poborowych/ [...] nam lámym Podŕkárbi Koronny liczbę vczynić będzie powinien. *SarnStat* 416 (26).

»wierny nam miły, nam wierny i miły, k nam wierny« (3 : 1 : 1); Iam yeŕt Czefŕarz wielky [...] przyaczielowy naschemv Krolowy polskiemv knam wyernemv Sigmvntowy przez then nasz lyŕth sdrowie waŕche przyacziela náfchego nawiedzami *LibLeg* 10/66v; Páweł z Bogumiłowic Krákowŕki/ Piotr z Widáwy Siérádzki/ Prándotá Zárnowŕŕki Lęczycki/ Sędziowie: y innych wiele Pánów y z Rycérztwá náfzych nam wiernych y miłych [*nostris fidelibus dilectis JanPrzyw* 11]. *SarnStat* 889 (4).

Szeregi: »(jako) my albo (i) antecesorowie naszymy« (2); Tákze y quity náfzé/ którémmy my álbo ántecesorowie náfzy/ Podŕkárbióm z pieniędzy Rzeczypoŕpolitéy *vigore* y zá wiadomością Séymu dawáli/ *in robore* záchowáné bydź máią *SarnStat* 415 (2).

»my i dzieci nasze; my z dziećmi naszemi« (1; 1): P^Tolomeus Philopáthor Krol Egiptki/ po wśyftkim Kroleŧwie ŧwym Stároŧtam/ gdziekolwiek mieŧkaiącym/ y wśyftkim innym w ŧprawach Krolewŧkich wrzędnikom pozdrowienie wŧkazuie/ á zdrowia życzy/ bo my z dziećmi náŧŧeffemi [!] [*nos et filii nostri*] dobrze ŧie mamy. *Leop 3.Mach 7/1*; Prze poŧługi nam y dzyećiom náŧzym wypuŧzczamy poddáne náŧze ze wśyftkich podatkw *UstPraw G2*.

»my i korona« (11): *LibLeg 10/71 (3)*; *ComCrac 11v (2)*; *ConPiotr 34v*; [*ten Zamek*] zoŧtanie przy Nas y Koronie Króleŧwa Polŧkiego [*circa nos et Coronam regni Poloniae JanStat 847*] ná wieki wiekom. *SarnStat 1071 (5)*. [*Ponadto w połączeniach szeregowych 3 r.*].

»my i krolestwo« (11): (co nam y Króleŧtwu náŧzemu [*nobis et regno nostro JanPrzyw 41*] niech będzie ŧczęŧliwo *SarnStat 941*; my máiąc ná báczeniu ŧtáteczną wiárę/ y wielką przychylnóŧć przeciwko Nam/ y Króleŧtwu náŧzemu [*in nos et Rempu. Regni nostri JanStat 86*] miłóŧć/od Wielmożnégo Ianá z Rytwian/ Woiewody Krákowŧkiego *SarnStat 978 (11)*. [*Ponadto w połączeniach szeregowych 3 r.*].

»choć (albo) my choć (albo) kto in(sz)y« (4): A rok pozwu ku wykupiéniu dóbr/ choć przez nas choć przez kogo innégo [*sive per nos, sive per quempiam alium JanStat 100*] zá dozwozeniem náŧzym bywáią wykupowané/ ma bydź ŧzeŧć niedziel *SarnStat 98 (4)*.

»my i ojczyzna« (1): ktorzy vpornie rebellią przeciw nám y Oiczyźnie byli, wzieni *ActReg 134*.

»my i panowie naszymy« (1): Iż gd y przed nas y Pány náŧze [*nostram nostrorumque Baronum praesentiam JanStat 1115*] przyŧzli mężowie godni y náŧzy wierni/ Zydowie ziem náŧzych *SarnStat 249*.

»my i (albo) poddani naszymy« (15): podatky Za vziwanie thich rzeczy ktore od naschich przodkw miely y nam y náŧchim Coroni polskiej poddanim nye male dawaly *LibLeg 10/71 (5)*; *UstPraw E3v (3)*; tego przekonánégo ná záplácenie ŧzkód wśyftkich/ które my álbo poddáni náŧzy [*nos aut nostri subditi JanStat 690*] dla tego podięli/ ŧkázuiemy *SarnStat 118 (7)*. [*Ponadto w połączeniach szeregowych 2 r.*].

»my i (albo, ani) potomkowie naszymy (a. potomstwo nasze); my z potomki naszemi« (107; 1): *LibLeg 6/160*; *KrowObr 31*; *UstPraw Ev (2)*; *ActReg 42*; DLa zaŧług y wiernych poŧług vczynionych/ y dla dobréy woléy wśyftkich (którą nam y potomŧtwu náŧzemu oboiéy płci [*nobis et nostris pueris utriusque sexus JanPrzyw 4*] pod przyŧięgá pokazáli [...] czynimy *SarnStat 63*; W którym to czáŧie tenże Woiewodá v nas álbo v potomków náŧzych [*apud nos vel nostros Successores JanStat 627*] temu zbieglému niech ŧzuka łáŧki *SarnStat 156 [idem 242]*; Wízákże od tego czáfu dóbr ŧtołu náŧzégo My z potomki náŧzemi Królámi Polŧkiémi wedla Státutu Polŧkiego rozdáwác nie będziemy. *SarnStat 1190 (103)*. [*Ponadto w połączeniach szeregowych 2 r.*].

»(ani, jako) my i (ani, albo) przodkowie naszymy« [*szyk 14 : 10*] (24): *LibLeg 7/40v (2)*; *ActReg 43*; ieliby dobrá [...] przez nas álbo przodki náŧzé wyięté/ przenieŧioné/ wnieŧioné/ y ná wieczné czáfy vniowané y wćieloné były *SarnStat 1038 (21)*. [*Ponadto w połączeniu szeregowym 1 r.*].

»(ani) my i (ani) (panowie) rada (a. rady) (naszy(-e)); my z (pany) radami (naszemi)« (16; 3): my y wŧchitczy panowie rada náŧchi duchowni y ŧwiezczy przisiągamy mylemu bogu y naczyŧŧíŧei iego mathcze y wŧchitkym swyathim y slyubuyem *LibLeg 6/77v*; *ComCrac 15 (2)*; my z rádámi náŧzemi to

roładzím *UstPraw* B4v; to ma byđz vnzano y fkazano przez nas y Rády náłzé [*per nos et Consiliarios nostros JanStat* 100]. *SarnStat* 98 [*idem* 161, 944] (15). [*Ponadto w połączeniach szeregowych 13 r.*].

»my i nasze rycerstwo« (3): zdáło lie zá rzecz ípráwiedliwą nam y náłzému Rycérztwu [*Nobis et nostrae Militiae JanStat* 574] *SarnStat* 588 [*idem* 631] (3). [*Ponadto w połączeniu szeregowym 1 r.*].

»my i rzeczpospolita« [szyk 9 : 1] (10): *ZapKościér* 1582/32v; iżeś ty kaźni śiedzenia Nam y Rzeczypołpólitéy [*nobis et R.P. JanStat* 539] przewinionéy nie wysiedziáł *SarnStat* 141 (9). [*Ponadto w połączeniach szeregowych 2 r.*].

»my i sejm« (1): Szláchtá onych powiátów teraz lepiéy rozmyśliwízy lie w téy rzeczy tákowéy popráwy przez połty íwé od Nas y wízytkiégo Séymu prośiá *SarnStat* 1217.

»my i (wszystkie) stany (koronne); my ze wszystkíemi (a. wszemi) stany koronnemi« (4; 2): ktore y my y Stany wszytkie zyczelibysmy byli sobie odprawic *ActReg* 133; czego my im ze wízytkíemi ítany Koronnémi pozwalamy *SarnStat* 865 (5). [*Ponadto w połączeniach szeregowych 5 r.*].

»my i (albo) sukcesorowie naszymy« (2): My y fuccesforowie náłzy *iam ex nunc* oddáwác nie będziem mogli/ iedno trzecią część *SarnStat* 1203 (2).

»my i synowie naszymy« (4): *LibLeg* 10/97v [2 r.]; á po śmierci iego ná nas/ y fyny náłzé przerzeczoné [*ad Nos et filios nostros praedictos JanStat* 4]/ y koronę prawdziwym y dziedzicznym ípadkiem przypásć máiá *SarnStat* 9 [*idem* 890] (2).

»my i (ani, albo) urząd (a. urzędnicy) nasz(y)« (15): iáko íąd ziémłki onégo do nas y do vrzędu náłzégo [*ad nos et Officium nostrum JanStat* 670]/ iáko do Rámieniá Królewłkiégo odełłá. *SarnStat* 830; gdy ie będə oddáláć/ frymárczyć/ dárowác: to przed námi álbo náłzymi Vrzędniki/ wedle zwyczáiu Królestwá Polłkiégo/ będə czynić y ie zdáwác. *SarnStat* 988 (15). [*Ponadto w połączeniach szeregowych 2 r.*].

»my a (i) wy; my z wami« [szyk 7 : 3] (5; 5): aby thełł valł szyn nam thak przyaczyelem był, yako myedzy namy a myedzy vamy yełth przyáłzny. *LibLeg* 7/41; yakomy ífwamy wdobrey przyáłny myesłkamy *LibLeg* 7/41; abi bili wypuńczeny wíztczy wzeznie [!] y od was y od nas *LibLeg* 11/48 (9); *HistAl* F5.

»my i nasze ziemie« (1): pan bog nas samich y náłze zyemye pokarál wíztkymy zlimy obiczaymy *LibLeg* 10/62v. [*Ponadto w połączeniach szeregowych 3 r.*].

a. *Bóg o sobie (w cytatach z Biblii Gen 1/26, 3/22, 11/7 i Is 6/8, „my” interpretowane jest jako pl maiestaticus lub jako przejaw Trójcy Świętej)* (20) : Niechay zecz też ten gardian Stanie przet nas iż gi poznam. *RejKup* b7v (4); Potymem íłyłzał głos Páná mowiácego/ Kogoż połłę/ á kto będziem połłem od nas [*et quis ibit nobis*?] *BibRadz Is* 6/8 (2); *BielKron* 2; Gdzie thu [*Joann* 3/11] mowi Nykodemowi: iż my co wiemy to mowiemy/ á co widzimy fwiáđłzimy. A nie mowi z iedney ołoby ále z Oycá y z Duchá s. *RejPos* 153v (6); *RejZwierc* 10; Iełzcze y ono: káp 3. v 22. Oto Adam ítał lie iáko ieden z nas etc. Stąd lie pokázuie (iáko oni twierdzą) iż áczkolwiek ieden íełł Bog: wízáłże íełł ze trzech ołob złożony. Bo gdyby ze trzech/ tá Bołka iedność/ nie byłá: tedyby Moyzełł tym ípofobem nigdy nie mowił. *CzechRozm* 14v; Tákże y ono coś też przypomínáł: Oto Adam ítał lie iáko ieden z nas. (*marg*) Oto Adam iáko ieden z nas. (–) Acžkolwiek ták trzymam że to Bog mowił ku Aniołom/ ktorych niezliczone tłummy záwždy okołó siebie miał *CzechRozm* 17 (5); *SkarŻyw* 262.

4. *Pluralis modestiae*; „my” oznacza autora danego tekstu; nos *Vulg, PolAnt, Modrz (102) : FalZioł* † (2); *MiechGlab* *5v; *WróbŻółtGlab* A5; O tem wślythkyem my ile nas zá ląfką Páná á łtworzycyelá doftánye/ będyem piłác *GliczKsiąż* Dv (6); *GroicPorzRej* C4; *KrowObr* A; *RejWiz* 10; *Leop* Nn5 (2); *OrzList* iv; *RejZwierz* 80v; ábowiem możność y zacna sławá oyczyzny wiele pomaga/ tak ku bogáctwam yáko ku dobrej sławie [...] a my iuz otym powiemy. *KwiatKsiąż* Av (4); *SienLek* 130v; *RejAp* 142; Czego my tobie ląfkawy á pobożny Czytelniku wiernie y vprzeymie żądamy. *GrzegŚm* [67]; *KuczKat* 355; *RejPosRozpr* b3 (2); *BudBib* B (13); *BudNT* Ff8v (2); My tedy puściwłzy to ná ftronę/ wroćimy fię do przedsięwzięcia náłze⁶⁰ [*Nos ergo omissis istis ad propositum redeamus*]. *ModrzBaz* 61 (10); *Oczko* 7v (2); *SkarŻyw* 121; A ten potym mnie wżyczył/ którą prawdziwie przełożoną ná Polłki ięzyk tu małz czytelniku miły od nas przypilłaną. *StryjKron* 288 (7); *CzechEp* 15 (8); *NiemObr* 32 (5); *ReszHoz* 114 (3); *KochWr* 26; *LatHar* +7v (2); *RybGęśli* A4; *WujNT przedm* 1 (5); *KlonKr* F2v; *KlonWor* 46; Niech kto chce śpiewa: nam fie lutnio máło Pegázłkich zdroiow wody pić doftáło. *SzarzRyt* D2v.

Fraza: »zda(ł) się nam« [*szyk zmienny*] (8): *FalZioł* †; Włzákołz fie nam łtąd niezda ich zacności fláwić *KrowObr* A; *KwiatKsiąż* M4 (2); *WujJud* A6v; *ModrzBaz* 69v; Skory s ćielcow wypráwiá á rzeká Ielenie/ Niedbáią ták się nam zda o dułzne Zbáwienie. *BielSat* B4v; przełtrzedz tu ftrony ich zaráz z początku fię nam zdáło. *RybGęśli* A4.

Wyrażenie: »my sami« (2): Choćiaz fię my ląmi w to co nam nie flúży nie wdawamy/ y bráćiey fię fwoiey wdáwác nie rádzimy. *CzechEp* 55. Cf »niektorzy z naszych i my sami«.

Szeregi: »my i (insza) bracia nasza« (2): móželi flúłznie być nam y infzey bráćiey náłzey przyłtołowano *CzechEp* 165 (2).

»niektorzy z naszych i my sami« (1): teraz iuz też przez niektore z náłzych y nas ląmych/ źle włuty fundáment wżytkiego Antychryłtowego budowánia [*Pan Bóg*] wykopywa *CzechEp* 224.